

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Negyedévre	340 "
Egy hó a	10 "

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ghanditól a barrikadokig

Anglia világuralmának alapja mindig a gyarmati leigázás volt, a tüzzel-vassal való kolonizáció, amelynek árán tudta csak kontinentális hatalmát is biztosítani. Amióta Amerika kivívta függetlenségét a brit-imperium, túl a tengeren, meg kellett, hogy elégedjék Kanadával. Anglia imperializmusa elsősorban Indiára volt alapozva, erre a titokzatos és területileg is hatalmas országra, amelynek népét gyakorlatlanul igázta le. Ez a leigázás főleg azért sikerült, mert az indusok kontemplatív és passzív nép amely mindig részlett az európai értelemben vett politikától és belső kulturájában való elmerülésben élte ki népi ambícióit.

Az angol imperializmus Kína területén mindössze néhány nagyvárosban tudta megérintni a lábát, miért is Kína tulajdonképpen sohasem tartozott a brit koronához, annak ellenére, hogy Kínában mindig akadáltak volna korrupt tábornokok és mandarinok, akik megfelelő jutalom ellenében Anglia igájába kergettek volna a kínai népet. Ennek ellenére Kína részben leigázása is megfosztotta magát két év óta údállan polgárháború folyak Kínában, amely tulajdonképpen az angol iga végleges lerázására irányult.

India azonban az angol imperializmus szempontjából egészen más elbirálás alá esik, mint Kína. Mivel Kínában az angol uralom közel egy felérvázadá intézményesítve van s a roppant birodalom a maga egyszerű és passzívításában is méltóságos népevel az angol korona magántulajdonát képezi. Az angol nagyipar, az angol tengeri hatalom és részben az egész angol élelmiszer Indiára van bázisra, amelynek hihetetlen termékenységi föltét és messzebi kínos föltét a föltétlen nevezetességű brit kereskedelemi őráság, később pedig az angol hivatalnokok serege aratta le. Ennek fejében Anglia világvárosi mintára berendezte nagyvárosokat emelt az ősi indiai föltét egyes pontjain s vasutakkal hálóztá át a rajtjakkal és csodákkal teli föltét.

A nagyvárosok s a nagyvárosokban emelt egyetemek révén a passzív és kontemplatív indiai nép fiait akarva, nem akarva megismerkedtek az európai kultúrával, annak a rideg civilizációjának lényegével, mely egyedül céljával az anyagi gazdagságot tette meg s a hatalmat megérinti a hatalomért gyakorolja. A mind fejesebb és mind könyörtelenebb ényomás azonban végre is öntudatlansá tette az indiai népet, amely fölött jóideig az Anglia által pénzelt és kegyekkel megvesztegetett maharádzsák gyakorolták az uralmat.

Közvetlenül a háború után prófétiája tanadt az indiai népnek, Ghandi szemébevetve, akinek egyénisére Buddha bölcsességét és az indiai fakirok aszkétikus fanatizmusát öleli fel s aki ősi tradíciókra hivatkozva a passzívításban jelelle meg az indiai nép felszabadulását, amodus vivendijét. Ghandi mozgalma megdöbentette az angolokat. Mezdöbentette különösen azóta, mióta a szigetország urai ráeszméltek a szovjet-propaganda elemetáris erejére, amelyet az ényomott népek fellázítására használ fel s amelynek óy nagy része volt Kína fellázításában is.

Ez a felelmet az a tudat is növelte, hogy Anglia világuralmi pozíciója abban a pillanatban illuzóriussá válik, amikor

India kivívja függetlenségét s ezáltal Angliát elzárja az olcsó ipari nyersanyagok, az olcsó munkaerők s a tengeri hegemonia lehetőségeitől, amelyek azt a hihetetlen gazdagságot eredményezték, melynek minden előnye angol kereskedő dinasztiák és ipari lordok kezében fut össze.

Már Ghandi passzívítása is órzékeny sebet ütött a brit kereskedelem hatalmán, mert a „non cooperation”-mozgalom nagymértékben lecsökkentette az angol ipari cikkek indiai elhelyezésének lehetőségét, politikailag pedig éles frontot alakított ki az angol közigazgatás és bürokrácia szellem falánál szemben.

Ghandi passzívítását azonban, utólag szik, a szovjet-propaganda meglazította s az indiai szabadságmozgalmat európai

módszerekkel egészítette ki. Az a módszer pedig nagyon jól tudjuk miben áll barrikádokban és fegyver-roppogásban rendőr-attakban és forradalmi elszántságban. A passzívítás súlyos természetű aktivitásba fordult: India népe immár a barrikádokon küzd nemzetli függetlenségéért.

Ebben a megmozdulásban, Angliára vonatkoztatva, kétségtelenül van valami tragikus-szerű azért, mert az indiai nép tegyveres felkelése épen azok ellen tört ki, akik autonómiát akartak adni az indiai népeknek: egy csomó munkás- és liberális-párti férfi ellen irányult.

Anglia tehát későn ébredt fel. Pár évvel ezelőtt talán megúhoz tudta volna még láncolni az autonómia megadásával az indigi népet, csakugy, mint a dominiomokat, amelyek épen kivívott függetlenségük következtében bizonyos lelki összetartózándóságot is éreznek az anyaország iránt. Elkésett Anglia s ez a ké-

sedelem annál is inkább tragikus, mert egy csomó jóhiszemű s az egyetemes emberiség érdekeit szemelőtt tartó férfi előtt bizonyítja be, hogy az imperializmus korszaka lejárt s többé az ényomott népeket koncessziókkal megnyerni nem lehet.

India, minden jel szerint, megindult azon az úton, amelyre Kína már két évvel ezelőtt lépett: a forradalom útján. Hogy ez az út hová vezet, nem kétséges. Momentán leverhetik az indiai lázadást, de többé nem verhetik le ezt a passzív és aktív öntudatot, amely az indiai nép széles rétegeibe fészkelte be magát s amely végül is India teljes felszabadulását fogja eredményezni a Angliát megfosztja világuralmi hatalmának legfőbb bázisától. Ha pedig ez elkövetkezik, a világ arculata lényegesen meg fog változni s az imperializmus fölött végleg meg fog kordulni a lélekharang.

Miért nem mondott le Fildermann dr. képviselői mandátumáról a nagyvárosi események után

Az Uj Kelet öt kérdése dr. Fildermannhoz, az U. E. R. elnökéhez

(Bucuresti-Bukarest, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi hetekben az erdélyi magyar sajtó egyrészeben személyes támadások jelentek meg dr. W. Fildermann képviselő, az Unione „Vreilor Romani” elnöke ellen. Bukaresti munkatársunk e támadásokkal és a felhozott vádakkal kapcsolatban a következő levelet intézte dr. Fildermannhoz:

Nagyságos dr. W. Fildermann képviselő urnak az U. E. R. elnöke

Bucuresti.

Mélyen tisztelt Doktor Ur! Valószínűleg tudomására jutottak azok a támadások, amelyek személy ellen az erdélyi magyar sajtó egyrészeben napvilágot láttak. Bármint mélyreható politikai véleménykülönbség is álljon fenn Ön és az általam képviselt lap között, az is szükségesnek tartom, hogy az erdélyi közvélemény megismerje az Ön álláspontját. Ezért bator vagyok az alábbi kérdéseket intézni Önhöz, azzal, hogyha szükségesnek találja, válaszoljon azokra.

1. Igaz-e az, hogy Ön a kormány megbízásából utazott külföldre, abból a célból, hogy a nagyvárosi és kolozsvári eseményeket megkísérelje letagadni, avagy enyhíteni?
2. A szenátusban azt állították egyes szónokok, hogy az erdélyi magyar lakosság is aktív részese volt a legutóbbi antiszemita zavargásoknak. Mit gondol Ön, megfelel-e ez az állítás a valóságnak?
3. Meg van-e Ön elégedve azokkal az erkölcsi és anyagi szankciókkal, amelyeket a kormány a legutóbbi eseményekkel kapcsolatban fogantatosított?
4. Miért nem bontotta Ön fel az események hatása alatt a liberálisokkal kötött paktumát, vagy esetleg miért nem mondott le mandátumáról, amelyet Ön a párt segítségével nyert el.

5. Meg van-e Ön elégedve a kormány közigazgatási és adópolitikájával, amely tudvalóvólag különösen a csatolt területek és a zsidó lakosság teljes gazdasági leromlásához vezet?

Szükségesnek tartom a kérdések felvetését annál is inkább, minthogy a mai parlamentben elfoglalt helyzeténél fogva az Ön elleni támadások közvetve visszahullnak a romániai zsidóságra pártkülönbség nélkül.

Fogadja képviselő ur sbb. Kasztner Rezső, az Uj Kelet bukaresti munkatársa Erre a levélre dr. Fildermann a következő választ küldötte:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Ertesültem azokról a támadásokról, amelyekről Ön levelében említést tesz. E támadásoknak gyakran triviális hangja felment attól, hogy válaszoljak rájuk, mert a cikkek önmaguk szolgáltatták a bizonyítékot minden részrehajlatlan embernek arra, hogy teljesen hiján vannak a jóhiszeműségnek. Minthogy azonban Ön mint újságíró és mint egy zsidó lap munkatársa informálni akarja az erdélyi közvéleményt, ezért és csak ezért örömmel válaszolok a feltejt kérdésekre az idecsatolt sorokban.

Fogadja szerkesztő ur sbb. Dr. W. Fildermann

Ime Fildermann válasza az öt kérdésre.

1. Igaz-e az, hogy Ön a kormány megbízásából utazott külföldre abból a célból, hogy a nagyvárosi és kolozsvári eseményeket megkísérelje letagadni, avagy enyhíteni?

— Nem igaz. A háború befejezése óta minden esztendőben egyszer, vagy kétszer külföldre utazom, rendszerint a kárácsonyi és a nyári szünetben, néha üzleti

ügyekben, néha pedig pihenés céljából. A vád egyébként nem lep meg engem. Eddig azzal vádoltak, azért utazom külföldre, hogy a kormányok ellen csináljak propagandát. Most azt mondják, hogy a kormány érdekében teszem ezt.

— Ami engem meglep, az, hogy épen a Magyar Párt hivatalos lapja enged meg magának, hogy ilyen vádakkal illessen. Valamennyi parlamenti felszólalásomat, amelyeket a nagyvárosi, kolozsvári sbb. zavargások után mondtam el, teljes terjedelmükben közölték az összes nagy külföldi lapok Londonban, Newyorkban, Párisban, Bécsben, Berlinben és Budapesten is. Nagyon sok rosszhiszeműség és tudatlanság kell ahhoz, hogy valaki ilyen természetű vádat merjen megköszölni ellenem. El tudja képzelni a Magyar Párt azt, hogy én kétféleképpen beszélhessek? Kérem őket, hogy ne tulajdonítsák nekem mások taktikáját.

2. A szenátusban azt állították egyes szónokok, hogy az erdélyi magyar lakosság is aktív részese volt a legutóbbi antiszemita zavargásoknak. Mit gondol Ön, megfelel-e ez az állítás a valóságnak?

— Nem. Abban az interpellációban, amelyet nyomban a zavargások után a kormányhoz intéztem, kijelenttem, hogy meggyőződésem szerint a zavargásokért három tényező felelős:

- 1., az érlelmi szerzők, akik a tanulóiffúságot felhújták,
- 2., a tanuló iffúság, amely elkövette a zavargásokat,
- 3., a hatóságok, amelyek sem meg nem éntek, sem meg nem akadályozták azokat.

— Egyébként maga Duca miniszter is beismerle, hogy ezek és nem mások a bűnösök. Az ellenkező behíonyításig és ilyen bizonyítékokról nincs tudomásom — senkinek sincs joga az erdélyi magyar népet ilyesmivel gyanúsítani.

1828 február 4
 maságában kis göd-
 meg és tüntek el és
 dig azzal az eleven
 ogv a csöpp száj
 ész hosszában, ha-
 át, egész mereven s
 tében a matrácok ru-
 negved fordultra
 ve hogy feiét Anna
 csendesen fogta kö-
 lakásból hirtelen ki-
 torkaszakadtan har-
 ott a falakra s a szük
 tuf, túl a negvedik
 felé löködött. Maid
 u dühöngés. Végül
 rnváló női hang.
 edett:
 int veri. Minden nap
 ég se mennek szét.
 ov is, miálat a férje
 egy másik férfival
 szzony fert így. S az
 titkok. Mária örök-
 célni, hogy gyülökö-
 n, betegségekben, sors-
 de megindító oda-
 ndent rejt ez a ház-
 z lenne az eset. Ven-
 itt azuram nincs itt,
 itt. Az ilvesmi elő-
 o, — gondolta Anna.
 nt
 ai 17 éves leány
 l a csunya, éktelen
 a májfol, ránc és bibircs
 a Dr. Btró féle Havasi
 pappant és mosdóvizet
 minden gyógyszerár-
 t.
 ELENT
 es új könyve
 ?
 ÉRT
 ralmairól, zsidó ka-
 déseiről, novellák r-
 bet Pann és Gunser
 alapjával.
 00 lei
 Kelet könyvoszta-
 ban
 éli
 tésre
 t bükkfa-göcsöt
 50 lejért ház-
 hoz szállít
 H E R
 Gyulagyar-u. 15
 lak!
 London
 pak, legolcsóbbak.
 román. Sepage
 tár, - Ciuj

FÓRUM

Hatvany Lajos büntetése

Kaptuk az alábbi levelet, amelynek készsége adunk helyet, bár annak egyes megállapításai, de különösen az iteletről levont következtetéseivel, nem mindenben értünk egyet.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!
Engedje meg igen t. Szerkesztő ur hogy a tegnapi "Szó" című cikk "Hét cikk hét esztendő" című cikkre néhány észrevételt tegyek. Mert mint zsidó és mint cionistára egyaránt kissé idegenül hatottak reám a cikkirónak szerintem egyoldalú szemszögből megnyilvánuló megállapításai.

Hatvany (Dertsch) Lajos bárót elítélte a magyar bíróság nemzetgyalás stb. miatt hét évi fegyházra. Súlyos a büntetés, sőt túlsúlyos, amelyet valószínűleg a felsőbb fórum lényegesen fog enyhíteni. Ez azonban részletkérdés. Önmagában az, hogy elítélendő volt — már a vádlott szánalmas Fejserése és Fühárata alapján is, mely lehet enyhítő, de nem mentő körülmény — kétséget nem szenved. Ez nem tartozik reánk. Azonban a cikkirő azzal vezeti be gondolatfűzését, hogy „méglegre tették a zsidó-magyar báró jó és rossz cselekedeteit...” Ez az, ami gondolkodóba ejt és ami megszólalásra késztet.

Hatvany báró révi — békebeli — kitért zsidó, miről ő eképpen nyilatkozott: „Minden felvilágosult zsidó apának az a kötelessége, hogy keresztény gyermeket neveljen. „Ha az ember hátha meggy. frakkot ölt” — így cáfalta Hatvany Hardennek a kitért német zsidó újságírónak a mondását — nem lehet kaffában, nem festi, sem lelki kaffában, a ghetton kívül járn. Frakkot, hogy megvilágosult elöltük a csukott ajtók és akadálytalanul vehessük részt az emberiség minden munkájában.” Így és még sok minden hasonlóan ír Hatvany Lajos báró ezzel a finálival: „...et salvavi animam meam, iram Urnarián, de az emberiség szellemében és érdekében.”

Hatvany ur szerint tehát a zsidóság nem más, mint egy kaffa, mely be lehet frakkot aálni. És pedig azért aálni, az, hogy „meonyvilágosult elöltük a csukott ajtók.” Ugy látszik, hogy Hatvany ur előtt, minden rangja és vagyonja dacára voltak csukott ajtók, birtokba szerint a lelki kaffán miatt. Ezért frakkot öltött. És hogy ennek legyen generális súlya, tehát aálni ezt minden zsidónak. Mi öntudatos zsidók azonban nem örvényünk magunkat sem frakkot, se frakkot kaffában és csukott ajtókat sem látunk, azon egyszerű okból, mert nem vagyunk talakodók. Mi tapasztaltuk azt, hogy honjinket — valameddig öntudatos zsidóként viselkedtünk — sokkal inkább megbecsülnék, mint ha gerinctelen módon aszimiláltuk öntudot öltetnénk magunkra. Mi látjuk azt, hogy vezetőink — Weizmann, Sokolov — előtt a legnagyobb mértékben és meggyőzően, határozottan és magyarságunkkal. És a Ralfon ur deklarációját a zsidóságot egy törvényes néppel és nem kaffának tekint. Sőt a legnagyobb hatalmak, tudósok, frakkot a szellem arisztokratái a legnagyobb jóakarattal kísérik nemzetünk magyarságunkat és az „emberiség szellemében és érdekében.”

És itt találunk meg a Hatvany báró és hasonló sok társainak a tradícióját. Merőben szubjektív érdektől általánosítja az egész zsidóságra, anélkül, hogy azt távolról is jermene. Az ő biaszmos szemantikából még legelőt akadályoznak öntudatos az egész zsidó néppel a deklarációját tartja kívánatosnak, anélkül, hogy egy pillanatra is megdöbbenjen, hogy vajon olyan társulag ismét ezáltal-e az egész néppel. Hogy a Hatvany bárónak az az inferioris gondolatmenete menervise esztendő mondott, azt a kifogottak aközé igazolják. De ha szívesen az öntudatosok abban a tekintetben ennyire homályosnak bizonyultak, nem supponálható-e, hogy ugyanez,

3. Megvan-e Ön elégedve azokkal az erkölcsi és anyagi szankciókkal, amelyeket a kormány a legutóbbi eseményekkel kapcsolatban fogantott?

— Nem vagyok teljesen megelégedve. Vannak közigazgatási és bírói szankciók. Ami az előbbieket illeti, azok most vannak folyamatban, úgy, hogy ezekről még nem tudok nyilatkozni. Ha az általam kért szankciókat fogják alkalmazni és olyan módon, amint azokat megígérték, meg lesznek elégedve. Ellenkező esetben nem. Erre azonban még várunk kell, mert vannak még dolgok folyamatban.

— Ami a bírói szankciókat illeti, ha azokat egymagukban és elszigetelten nézzem, úgy nem vagyok megelégedve, mert a kiróli büntetések nevétségese az események súlyosságához és a tettesek felelősségének fokához képest. Még vagyok azonban elégedve, ha azokat a multhoz viszonyítva tekintem, mert így haladást állapíthatok meg. Eddig még csak felelősségre sem vonták a tetteseket, vagy ha ez meg is történt, egyáltalán nem büntették meg őket. Most már megbüntetik őket. Emellett ha kicsi is a bíróságok által kiszabott büntetés, az elítélteknek még más, súlyos mellékbüntetést is el kell szenvedniök, nevezetesen az ország összes egyeteméről való örökös kitiltásukat.

4. Miért nem bontotta ön fel az események hatása alá a liberálisokkal kötött paktumát, vagy esetleg miért nem mondott le mandátumáról, amelyet ön e párt segítségével nyert el?

— Független képviselő vagyok, mint az U. E. R. reprezentánsa, és nem mint a liberális párt tagja. Így is szerepelek a kamara közalóságában. Egy igen kiváló politikai író írta, hogy hatalom nélkül a harag tenetetlen és hogy a politikában nem szabad felalozni semmit a harag és szenvedély kedvéért. A harag helyett előrelátást, a szenvedély helyett pedig ügyessé ajánl. Dr. Weizmann Chaim, a cionista világszervezet elnöke, a bukaresti cionista kongresszus tribünjéről így válaszolt azoknak, akik tiltakozó javaslatot sürgettek Anglia ellen, mert az nem támogatja eléggé Palesztina fejlődését: „Könnyű dolog tiltakozó javaslatokat szerkeszteni és zsidó tízezerek Anglia elleni tüntetését megrendezni Newyork utcáin. A kérdés azonban nem ez. A kérdés az, hogy mit csináljunk holnap.”

— De nézzük azt, hogyan cselekednek mások a magyarok... — hát nem éppen kötötték 1925-ben paktumot a liberálisokkal a közszégi választásokra? És 1927-28-ban nem kötötték paktumot az Averescánusokkal az általános választásokra? A magyarok nem voltak megelégedve és támadták az averescánusokat, de nem mondották fel a paktumot az averescánus parlamentben. Ma pedig a parlamentben támadják a liberálisokat, de tárgyalnak a kormánnyal. És vajjon a románok, akik olyan sokat panaszkodtak a magyar uralom alatt, még a memorandum-per után is, vajjon visszavonultak-e a parlamentből?

— És vajjon a nemzeti parasztpárt nem eleget panaszkodott az általános választások alatti verések és letartóztatások miatt? És most vajjon kivonultak a parlamentből? Megtették egyszer, de revizió alá vették elhatározásukat, ami legjobbban bizonyítja, hogy a kivonulás rendszere elhibázott. És vajjon a magyar parlamentből kivonultak-e a zsidók, amikor törvénnyel szentesítették a numerusz klauszus elvét?

— Szemrehányásokat tesz nekem a magyar sajtó, mert a nagyváradi események után nem vonultam a legsúlyosabb ellenzékbe, hogy szerítsék megbuktatni a kormányt. Nem érdemlem meg ezektől a lapoktól sem ezt a tulzolt kitüntelést, sem a sértéseket s azt a triviális módot, ahogy rólam írnak. Mindenesetre legalábbis el kell mondanom, hogy ugyanakkor, amikor mint jelentéktelen embert szemrehányásokat tesz nekem, mégis azt hiszik rólam, hogy az ellenzékhez való csatlakozásom siettetni tudná a kormány bukását. Meg kell azonban állapítanom, nem volt még arra precedens, hogy egy kisebbségi párt hivatalos lapja ilyen módon támadja a zsidók parlamenti képviselőjét. Olyan sértés ez, amelyért a Magyar Párt felelős

amelyet nem ellenem, hanem az ország zsidó népe ellen követtek el. Még Czucz professzor lapjai sem használtak soha ilyen tiszteletlen hangot ellenem.

— Nem foglakoztunk eddig a Magyar Párttal. Hogyha azonban ennek a pártnak elszámolni valója van velem, állok elébe. Várom képviselőit a parlament tribünjén.

5. Megvan-e ön elégedve a kormány gazdasági és adópolitikájával, amely tudvaleg, különösen a csatolt területek és a zsidó lakosság teljes gazdasági leromlásához vezet?

— Fel kellett volna szólnom a költségvetési vitánál. A vitát azonban berekesztették, még mielőtt sor került volna

az én felszólalásomra. Interpellációt jelentettem be. Várom, hogy kitűzzék a napot, amikor elmondhatom interpellációmot és akkor ismeretes lesz majd álláspontomban ebben a kérdésben. Rövidesen egyébként még két interpellációt fogok bejelenteni. Az egyikben annak szükségességét fogom hangoztatni, hogy törvénnyel szabályozzák a kisebbségi kérdést, a másik a politikai pártok közötti viszonyra, a cenzurára és az östörállapotra vonatkozik.

Eddig szót Pildermann dr. nyilatkozata, amelyre még visszatérünk és akkor alkamunk lesz kifejezni a mi álláspontunkat is ezekben a kérdésekben..

Jugoszláviában nyolcnapig fogházra ítélték egy ügyvédet, aki hamis talmudcitatumok alapján becsmérelte a zsidóságot

(Szabadka, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pozsegai törvényszék büntetőtanácsa az elauit napokban nagyvonalú érdekes bűnügyvet tárgyal. A vádlottak padján Golubics Radován dr. Szlavonbródi ügyvéd ült, akit vallás-gyalás miatt vont felelősségre a bíróság.

Egy Szlavonbródi fűszerkereskedő tartozásaira 35 darab váltót adott és miután többszöri felszólításra nem akart fizetni, a hitelező ügyvédje, dr. Spiegler János, dr. Schwartz István királyi közjegyző által óvatoltatta a váltókat. A fűszerkereskedő ügyvédje Golubics Radován dr. kifogással élt az óvatolatás ellen azzal az indoklással, hogy védencét előzőleg nem szólították föl váltótartozásának kifizetésére. Ennek az igazolására több tanút is megnevezett, de Spiegler dr. elutasította a kifogást, mire Golubics Radován ügyvédet előtörte a düh és magából kikelve kiabálta Spiegler felé:

— Ebben a perben tulajdonképpen néhány keresztény embernek az érdekében van szó, akikkel szemben dr. Spiegler, ez a zsidó ügyvéd lenni föl és vele együtt szerelné a királyi közjegyző, aki szintén zsidó és a „kéz kezét mos” elvével ki akarják játszani a keresztényeket.

Az antiszemita ügyvéd ezután a talmudból néhány részletet citált, amelyekkel azt akarta igazolni, hogy a zsidóknak a nem zsidók fölött uralkodniuk kell és a zsidónak meg van engedve, hogy a nem zsidót hacsanja, megöltse és kifossa. Az ügyvédnek ez a kifakadása nagy fölháborodást keltett és a szlavonbródi zsidó hitközség megbízásából Ábrámovics Sándor dr. pozsegai ügyvéd vallás-gyalás címen fölléleltést tett a pozsegai állam-ügyvédségen, amely átvette a vád képviselőségét.

viselőségét.

A tárgyalás rendkívül nagy érdeklődés mellett folyt le és azon a vádlott is megjelent. Az elnök kérdésére a vádlott kijelenti, hogy fenntartja állításait és a Talmudból idézenket citál, amelyekkel igazolni akarja, hogy a zsidóknak meg van engedve, hogy a nem zsidókat becsapják és meglopják. A vádlott hosszasan magyarázni kezdi a Talmudot, de az államügyvéd kéri a bíróságot, hogy álljon el a bizonyítástól, mert Golubics beismeri, hogy az inkriminált kijelentéseket megtette. A bíróság helyt adott az államügyvéd kérésemnek és mellőzte a bizonyítást, majd ítélethozatalra vonult vissza és vallás-gyalásért nyolc napi elzárásra ítélte Golubics Radován ügyvédet. Az ítélet ellen egy a vádlott, mint az állam-ügyvéd felbuzott.

Emnek az ügynek egyébként nem sokára érdekes folytatása lesz a rozsegai törvényszék büntetőtanácsa előtt, mert most már Golubics kénytelen fel mint vádló és büntetőfölkéleltést tett Ábrámovics dr. ellen, akit azzal gyanúsít, hogy szándékosan rosszhiszeműen magyarázta a Talmudot. A fölléleltésben Golubics kéri, hogy a bíróság a Talmud ismeretérsére szakértőket hírdjön ki és így előreláthatólag érdekes folytatása lesz az ügynek.

— Gyomér, hél és savagcse-ohetogeknél a természetes „Ferenc József” Eszerúviz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így lehetővé teszi, hogy az egészséges tápláló anyagok a vérbe kerüljenek. Orvosi szakvélemények hangsúlyozzák, hogy a Ferenc József víz különösen érbetegségekben igen hasznos bélszabályozó szer. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Vasárnapi előadások a Magyar Színházban

Él 3 kor: Borsos : merikóban Olesó hely, árkakkal.
Él 6 kor: Mersz-e Märy? 15 ödször.
3 1/2 kor: Vég: egyedü. Lehár legs ébb operettje
Hétfön: Mersz-e Märy? (16-odsor)

Legjobb a

Grivita

Konyvér Kompost Csokoládé

M. STEFANESCU-GRIVITA S.A. BUCURESTI

K
A m
ne
A Ner
(Budap
dósló
főtanácsa
évi jelent
dikán me
tevek. A
ad Mag
helyzet
A jelent
mégleg
nek kell
mennyel
romni a
föld hit
csos az
holcsón
szigorun
zogni, az
melési le
Lakakul
elő kell
megköt
jed ki a
ápriláb
alacsony
máhb ke
nál egy
Hoszu
ben 240
rovidej
ho peng
évben és
kolcsón
rezzen,
a melés fo
lendülé
A disz
mánya
iden, ma
cember
pengő é
státusú
A bar
első fel
gón 317
ben az
A csupá
igazolja
telezett
ny pénze
natkozás
aranyáll
lio peng
bankkál
röl lecs
bankjeg
melypon
gusztus
forgalon
pengő.
végén 40

Cigányiskola a Szepességben. Készmárkról jelentik tudósítónk: Eddig csak Ruszinszkóban állított fel az iskolaiügyi minisztérium cigányiskolát. Szlovenszky területén az első cigányiskola ezidén nyílt meg Leibic szepességvelei városban 28 növendékkel, egy kinevezett tanerő vezetése mellett. A tananyag tárgya a rendes elemi iskolai tantárgyakon kívül főleg a kéziipar és zeneoktatás.

Öngyilkos lett vőlegénye öngyilkossága miatt. Budapestről jelentik: Prág Laios pénzügyőr a napokban öngyilkos lett. Ma menyasszonya, Kéki Gizella, bánatában le akart ugrani az ördök emeletéről, de a lakók megakadályozták tettének elkövetésében. Először szobájába zárkózott és nagy adag méreggel követett el öngyilkosságát. Kéki Gizella a mérgezés következtében meghalt.

Harminchat fegyver képviselőt adnak ki a parlament feloszlatása után a bíróságoknak. Varsóból jelentik: A parlament feloszlatása után harminchat képviselőt adnak ki a hatóságoknak. Valamennyi volt miniszter s magaslán tisztviselő, akik korruptióval és közpénzek hanyag kezelésével vannak vádolva. Függyelvényezésre csak a választások után kerül sor.

Öt diák Afrikába indult a rossz bizonyítvány miatt. Budapestről jelentik: Öt diák, a rossz bizonyítvány miatt, tegnap Afrikába indult el. Az új folyamán a János-hegyi kilátó újra éppen szalonnasütés közben talált rájuk. Pendőrt hívott, aki a diákokat leigazoltatta és a főkapitányságra kísérte őket. A diákokat átadták szüleiknek.

Színház - Művészet

Magyar Színház műsora

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Borcsa Amerikában. (Olcsó helyárak. Sz. 213.)
 Vasárnap fél 6-kor: Mersze Mária? (Tizenötödöszt. Sz. 214.)
 Vasárnap háromnegyed 9-kor: Végre egyedül (B. Berlet. Sz. 215.)
 Hétfő: Mersze Mária? (Bérlétszínházban. Sorozatszám 216.)
 Kedd: Végre Egyedül. (Operette-repriz 4-ös sz. r. Napi bérlét 28. szám C. Sz. 217.)
 Szerda: Kék mazur. (Új szer. posztás. a. Napi bérlét 29. szám A. Sz. 218.)
 Csütörtök: Román elő dás. (Sz. 219.)
 Péntek: Vén leányok. (Vigjáték-repriz. Poór Lili-vel. Premier bérl. 1. Sz. 220.)
 Szombat d. u. fél 4-kor: Süt a n-p. (Ifjúági elő dás nagyon olcsó helyárakkal. Bevezető elő dás a t. r. t. Gál Kelem. n. Sz. 221.)
 Szombat este fél 8-kor: Mersze Mária? 17-ed-szer. Bérlétszínházban. Sz. 222.)
 Vasárnap d. u. 3-kor: Grolsteini nagyhercegség. (Olcsó helyárakkal. K. B. y. ud. kó. val. M. de K. á. r. val. László Andorral, I. há. sz. Al. d. r. val. Sz. 223.)
 Vasárnap fél 6-kor: Hotel Napoleon. Bohózat. (J. d. s. sz. 4-öszt. Napi bérlét 29. szám B. Sz. 224.)
 Vasárnap 9, 6-kor: M-sék az Irógén-öt. Operette új szer. 12-öszt. Kolbay Bal. kó. val. M. de K. á. r. val. László Andorral, I. há. sz. Al. d. r. val. Bérlétszínházban. Sorozatszám 225.)

A Színház iroda közleményei

Vén leányok Vonzó eseménye lesz a jövő hét pénteki estén a Magyar Színházban. Az angol vigjátéknek legújabb, legragyogóbb alkotása a Barrie Vén leányokja fog reprimé színi kerület. De ez a reprimé teljesen az új dás varázsával fog hatni, mert legalább két ötvéde van annak, hogy a Vénleányokat Kolozsvárról utoljára adták. Az idősebb színházlátogatók emlékeznek arra,

hogy abban az időben nem volt nagyobb siker, mint a Vén leányok ez az elvölő, finom csipkeszerű vigjáték, amely valóságos magával ragadta esténként a közönséget. A Vén leányok most újra diadallal járja be Európa nagy városainak színpadait s pénteken este hozzánk is elkerül s bizonyára újra sorozatos előadásokat fog megérni. A Vén leányokra igen nagy kedvvel és felfokozott ambícióval készül a színház személyzete s a főszerepeket Poór Lili, Marsi Gizi, Petróczy Alice, Székelyhidy Adrienne, Miklóssy Margit, Köszegi Margit, Kiss Marnyi, Hoykó Ferenc, Tóth Elek, Mihályfy László és Lantos Béla fogják játszani. A Vén leányokat ebben a szerepeltetésben és új betanulásban pénteken este fogják először s a rákövetkező hétfőn este másodszor előadni.

Végre egyedül. Lehár Ferenc gyönyörű művészi tökéletességgel operettejét vasárnap este harmadszor, kedden este negyedszer fogják előadni.

Kék mazur új szereposztással. Az utolsó évek egyik legnagyobb sikerű operette új dás a Kék mazur szerdán este új szereposztással és új betanulással fog színi kerület. A szerdai előadásban Kolbay Idikó, László Andor, I. há. sz. Al. d. r. val. fogják a Kék mazur főszerepeit játszani.

Mersze Mária? Nem esik ki az érdeklődés kísérni a kapravezető angol operette-revűnek a Mersze Mária sorozatos előadásait. Vasárnap fél hat órakor 15-öszt. hétfőn este 16-öszt. szombaton este 17-szer fog színi kerület; a Mersze Mária? amely ilyen formán három estét tölt be még most is a heti műsoron.

Ön is gazdag akar lenni?

A csehszlovák osztályosrák bőven alkannak nyújtóknak ezzel
 Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

10 millió

1 lei = 2 millió Kc

2 jutalomdíj a 3 1/2 millió lei = 700.000 - Kc

2 nyeremény a 1 1/2 millió lei = 300.000 - Kc

2 nyeremény a 1 millió lei = 200.000 - Kc

1 nyeremény a 1/2 millió lei = 100.000 - Kc

és sok nyeremény a 450.000, 400.000, 350.000, 300.000 és azaz 90.000, 80.000, 70.000, 60.000 Kc, stb.

Összesen 115.000 nyeremény

285 millió lei = 57 millió Kc

Minden egyes nyeremény készpénzben és levonás nélkül lesz kifizetve.

Minden más díj sorsjegy nyer
A következő húzás
1928 február 15-én

Rendeljen azonnal a zárt tanácsos írást
Fortuna Bankháznál Bratislava

Megrendelő lap. Borítékban küldendő

Fortuna Bankháznak
 Bratislava, Csehszlovákia

Küldjön a február 10-iki húzáshoz:
 ... sorsjegy a 800 - lei, ... a 400 lei,
 ... a 200 lei.

Az összeget önnek a sorsjegy vételi utda vagy postautalványon vagy penzeslevéllel átutalom

Név _____
 Hely _____
 Utca _____
 H _____

INGYEN

HUGO VIKTOR

Összes regényei és elbeszélései, illusztrált kiadásban.

A bel- és külföldi remekírók magyar kiadásai sorozatának legújabb műveként rövidesen megjelenik

Hugo Viktor összes regényei és elbeszéléseinek nagy kiadása
 teljes fordításban, gyönyörűen illusztrálva.

Elhatároztuk, hogy ezeknek a szép és világhírű regényeknek nagy részét

INGYEN

adjunk, így tehát e lannak azon olvasói, akik az alanti szelvényt 10 napon belül a fenti feltüntetett címre küldik, ingyen kaphatják a kiadásunkban megjelenő

HUGO VIKTOR MŰVEIT

teljes 24 kötetben körülbelül 4000-5000 oldal terjedelemben. Könyvkiadóvállalatunk szerkesztő-, bíró- és fordítóbizottságának nevsora a következő: Balla Mihály, Bánóczy László dr., Csillay Kálmán, Endrői Béla dr., Forró Pál dr., Fülöp Zsigmond dr., Guli Erzsé, Havas András Károly, Karinthy Emilia, Karinthy Frigyes, Kelen Ferenc dr., Lándor Tivadár, Margittai Szaniszló, Németh Andor, Dobosi Pécsi Mária, Porzolt Kálmán, Pünkösdi Anor, Sebestyén Károly dr., Somlyó Zoltán, Schöpflin Aladar, Sziklai János dr., Szini Gyula, Szirmai József, Szlovay Kálmán, Telekes Béla, Várkonyi Titusz, Vécsey Leó, Zoltán Vilmos.

E kiadásunk illusztrációit Prilada István címlaptervezőjét pedig Végő Gusztáv iparművész és festőművész urak készítették. A franciák legnagyobb költője, egyúttal a legvarázslatosabb elbeszélők közé tartozik. Romantikus eseményű történeti feledhetetlen hatással Jókaira, aki mesterének vallotta Hugó Viktort. A Notre Dame toronyra, a Nyomorultak roppant úguras-rozata a világirodalom örök értékei közé tartozik. A világ minden nyelvén olvassák Hugó Viktort s az emberek milliói gyönyörködnek ma is halhatatlan alkotásaiban. Hugó Viktor összes regényei és elbeszélései szép nyomásban, kitűnő fordításban jelennek meg és csak a hirdetés és cromagolás költségeit kérünk kötetenként 25 fillérenyi megtérítést. — A szelvények sorozatonként a tényleges portoköltség megtérítése ellenében történik, avagy portómentesen vehető át kiadóhivatalunkban, abban a sorrendben, ahogy a megrendelések beérkeznek. Kiadásunk a következő műveket foglalja magában:

A nyomorultak 8 kötet, A párisi Notre Dame 3 kötet, A nevelő ember 3 kötet, A tenger munkásai 3 kötet, 1793 2 kötet, Izlandi Iian 3 kötet. Eug. Jargal, — Egy halálraítélt utolsó napja, Claude Gueaux.

Mindennemű pénzküldemény egyletre mellőrendő.

Jelen ajánlatunk csak azokra a szelvényekre vonatkozik, amelyek 10 napon belül beküldetnek:

CHRISTENSEN ÉS TÁRSA
GUTENBERG
 könyvkiadóvállalat fiókja
 Budapest, IV., Váci-u. 17.

SZELVÉNY

Alulírott Hugo Viktor összes regényeit és elbeszéléseit illusztrált kiadásban a fenti feltételek szerint ingyen kívánja.

Átvételi elismerést és szállítási értesítést kérek.

117

Név: _____
 Lakhe'y (utca): _____
 Posta: _____

Külföldi címek az illető állam nyelvére fordítandó.

Feloldandó az országos eldöntési bizottság

Vasárnap...
 avagy hason...
 is. Hogy aki...
 szánte párat...
 egy izléses...
 hasonlattal...
 az élet oly...
 az nem lehet...
 egy más né...
 ha önámítás...
 javát akarja...
 kaphatják, d...
 hozhatják, d...
 nek, hát az...
 nek, se más...
 élet napról...
 nek ennek...
 nek tudatos...
 mai. Amiké

a
 (Bucarest)
 Kelet tudós...
 számú szoba...
 Nordauroz...
 dán irónó...
 a csinos nő...
 amelyet a...
 cens nőhír...
 Ude, csengé...
 somra:
 — Herein

Kissé ma...
 jól konzerv...
 table irógép...
 ruba van...
 lcti gyöngy...
 tekkel jön...
 dően széges...
 interjú két...
 kínál helyi...
 hatnám há...
 szombon, a...
 taiban nyol...
 kimértséges...
 ségtől virul...
 lenőre sine...
 az e'pusztit...
 Karin M...
 vasó körül...
 restbe. Teg...
 sását az A...
 beszélt, ak...
 gajért oly...
 ben. Önkér...
 téssink is...
 szőr nem...
 problémák...
 bukaresti...
 rőkről, a...
 író sehozy...
 megkülönb...
 Karin M...
 ges.tással

— Ez...
 minc-negy...
 zett jótárs...
 féltvági...
 asszony p...
 és földet...
 rájött arra...
 az atropin...
 deklatázs...
 kezdte a...
 — Eg...
 lyogva, h...
 begombok...
 kuk term...
 mai divat...
 válna...
 — Tag...
 — faggat...
 — Ne...
 tom. R...
 utóbbi év...
 kivüli s...
 ságért.

avagy hasonló az eredmény más téren is. Hogy aki egy ósrégi nagy kultúrá és szinte páratlan történettel bíró népet egy izlésesnek alig mondható megvető haszonnal intéz el és ezt az elfintóztat az élet oly eklatánsan megcáfolja, hát az nem lehet hivatott irányító szerepre egy más népnél sem, még akkor sem, ha önámítással azt hiszi, hogy annak javát akarja. Az erények egymást fokozhatják, de egymással kollísióba sohasem kerülhetnek. Aki nem jó zsidó, hát az nem lehet jó se magyarnak, se másnak. Ez az igazság, amit az élet napról-napra igazol. És ebben rejtőznek ennek a nagyvonalú ítéletnek tudatos vagy tudatalatti motívumai. Amikor Töröki kioktatja Hat-

vanyit, hogy csak aljas és hitvány ember viszi ki a piacra szőlő hibáit, hogy ez áll a házára is, és hogy aki ezt megteszi, lehet annak az országnak az állampolgára, de nem a fia — hát nagy igazságot mondott ezzel. És ezt mi zsidók kell, hogy legjobban aláírjuk, hiszen lépten-nyomon kell küzdenünk az ily eljárás ellen.

Lássák be a Hatványak és még létező sok társuk, hogy mi zsidók vértükönél és kultúránál fogva predesztinálva vagyunk alkotásra és nem bolásra, ellentétben elhírdetésére és nem azok élesztésére, békére és nem haragra. Mert mi zsidók, más népekben elvegyülve, de soha erejtésünkkel teljesen ki nem vetkőzve és be nem ol-

vadva, sohase felejtsük el, hogy si dao faciunt idem, non est idem és mi nem tudjuk soha megállapítani, hogy tudat alatt, avagy ösztönösen egy martíromságra is kész, minden mellékgondolat-tól mentes hazafi rejlik-e bennünk, avagy világmegváltó gondolatoktól elszédült kozmopolita, aki a világot ugyan nem váltja meg, de országának mindenesetre ártani képes.

Ime én ezeket a tanulságokat vonom le ebből az itéletből. És ezután gondolhatnak az érdekeltek, hogy ebben a túlsúlyos ítéletben a katolikussá lett zsidót vagy a zsidóból lett katolikust büntették-e meg.

Dr. Pollák Sándor

Legelőnyösebben

vásárol

Szőnyeget Linoleumot Ottomán-takarót Futószőnyeget

Románia legnagyobb szőnyegruházában

HAAS LIPOT

Cluj, C. Reg. Ferd. 6. Grades-Mare, Timisoara

Kokos szőnyegek és lábtörők a legnagyobb választékban

Nagy örömmre szolgál, hogy a zsidó hon felépítési mozgalmában vezető szerep jut a nőknek. A palesztinai chalucca talán a legnagyobb ma élő asszony-típus. Ha lehet, még talán ebben az évben elmegyek Palesztinába.

— És mi a véleménye az antiszemitizmusról?

— Csak annyit épen olyan csunya, viselkedésesítő és embertelen, mint az állatkinzás... En tisztelem és szerelm a zsidó népet. Mit mondjak egyebet: Dániában a legkiválóbb, legtehetségesebb, legügyesebb emberek a zsidók.

Átnyujtom Karin Michaelisnek noteszemet, amelybe 6 markás és fértalan energiás vonásokkal a következőket írja:

„Also, Herr Rudolf Kasztner vergrassen Sie nicht die uralte, ewigjunge Karin Michaelis.“

Hangosan, jóízűen nevelve, adja vissza a noteszt. (Kasztner Reisz.)

Karin Michaelisnél a bukaresti Grand Hotelben

(Bucuresti-Bukarest, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Grand Hotel 114. számú szoba. Néhány héttel e-re ott Mava Nordaunhoz kopogtattam be. Most a nagy dán ironó, Karin Michaelis lakik ebben a csinos nőies rendezésű kis szobában, amelyet a hotelirézekció ugy látszik, de-cens nőhirességek számára tart fenn. Uda, csengős hang válaszol a kopogásomra:

— Herein.

(Karin Michaelisnél)

Kissé molett, szürkülő haja, de igen jól konzervált hölgy áll fel a kis portable írópár mellől. Sma, fekete selyem ruha van rajta, nyakában hatalmas fekete gyöngyör. Fürgén és rugalmas léptekkel jön előm és acélkék szeméit kérdően szögezi rám. Mikor megtudja, hogy interjút kérni jöttem nagyon szívélyesen kínál helyet. Jölelkü, közvetlen, mondhatnám háziasszony, idősebb asszony ül velem szemben, akinek mosolyában, modorlalatban nyoma sincs a világhírű ember kimért ségének és tudatosságának. Egészségtől viruló arcán 50 és néhány éve ellenőre sincs egyetlen ránc. Egész lényo az ápusztíthatatlan életkedvet sugározza.

Karin Michaelis nagy európai felvétel körúta során vetőlt el Bukarestbe. Tegnap este tartotta első felvételét az Alhambra színházban. A nőkről beszóló, akiknek emberi és asszonyi jogaiért oly ékesszólóan harcolt könyveiben. Önkéntelenül adódik, hogy beszélgetésünk is a nőkérdéssel kezdődik. Először nem elvont társadalmi és etnikai problémákról, hanem — in konkrétó — a bukaresti nőkről esik szó. A bukaresti nőkről, akik között egy neves magyar író se-oly sem tudta a főlvilági hívatást megkülönböztetni a tisztasági asszonyt. Karin Michaelis azonnal kész a felvilágosítással:

(„A férfi az oka...”)

— Ez kizárólag a férfiak bűne. Harmincegyven évvel ezelőtt az úgynevezett jótársaság kiközösítette a festett alku főlvilági hölgyet. A szegény tisztességes asszony pedig álláig begombolt blúzban és földet seprő szoknyájában lassanként rájött arra, hogy férjének a ruszos ajkuk, az atropinos szemek csillogása és a mély ököltűs tetszenek. És ezért utánozni kezdte a főlvilági konkurensét.

— Egészen bizonyos, tette hozzá mosolyozva, hogy ha a főlvilági hölgyek ismét begomboloznának és megelégednének a kük természetes pirosságával, akkor a mai divat egy csapásra anakronisztikus válna.

— Tagja valamelyik női szervezetnek, — fageatjuk tovább.

— Nem, így mindegyikhez tartozhatom. Régen sokat támadtak emiatt, az utóbbi években azonban, mint egyféle-kívüli szabádon küzdhetek a női igazságért.

— Hát tulajdonképpen mi is a nő hivatása ezen a földtekén?

(A gyermek anyjától kell nyerne nevel)

— Erre a kérdésre, ha őszinte akarok lenni, akkor én a doktriner is, csak egy képen válaszolhatok: a nő hivatása: szeretni és szeretetni. De e természet és evszázados elv mellett a nő belső tekin-télyének a megeremeléséért küzdünk. Azért, hogy ne legyen diffamába, ha egy valamivel idősebb hölgyet „kisasszony-nak” szólít a társadalom. És a program egyik legsarkalatosabb pontja ezért az, hogy a gyermek ne az apjától, hanem az anyjától nyerne nevet, mint ahogy az év-századokkal ezelőtt volt. Nem kell többé miss és missis, madame és mademoiselle. A nő legyen egyszerűen asszony.

(A konszolidált siker)

Bár nem tartottam kimérítettnek ezt a témát, nem mertem tovább érdeklődni és megkértem, mondjon valamit irodalmi működéséről.

— Tizenöt éves koromban kezdtem írni verseket. Hol kevesebb, hol több irodalmi babér jutott osztályrészemül. Az utóbbi években azonban mátha konszolidálódott volna a sikerem, nemcsak a nyugaton, hanem Európa keleti államában is. Lengyelországban az elmúlt évben három könyvem fordították le egyszerre és magyar nyelven is napvilágot láttak összes munkáim. És érthetetlennek tartom... nem tudom miért, bizonyosan nem igen olvassák a könyveimet. Alig egy van közülük tudomásom szerint, lefordítva. De a bukaresti asszonyok között nagyon sok írtelóm van, akik több-izben kértek arra, hogy idejöjjelek. Az évek során valami eselölátos kapcsolat fejlődött ki köztöm és a világ asszonyai között, akiknek és akikért és a könyveimet írtam. A világ minden sarkából kanok leveleket, Indiai asszonyok, kínai nők fordultak hozzám tanácsért és kének, hogy legyenek segítségükre.

— Hány könyvet tervez még írni életében?

— Óh, még nagyon sokat — válaszolja és töretlen optimizmus csendül ki a hangjából. Most a nő főlőlést akarom megadni, gyermekkorától asszonnyá váló kleréség és azon is tud. Az első kötet már megjelent és azt mondják róla, hogy a legjobb gyermekstudium. A második, a „Kis hazug” közelébből megjelenik. Programja iránt érdeklődünk.

— Innen Jugoszláviába utazom, Belgrádba, Zágrádba, onnan pedig Lengyelországba. Azután Bécs, Berlin, Páris, Nizza... És ősszel tudja hová megyek?

— Meveik — Délamerikába! Hát nem egyszerű ez.

(... és Balázs Béla)

Gyermeki örömmel kacag. Aztán megkértem Karin Michaelist, mesélje el, ho-

gyan került össze Balázs Béával, a neves magyar íróval, akivel tudvalevőleg együtt írta meg a „Tul a testen” című neves regényt. A nyílt és közvetlen ironó váratlanul zárkózottá válik, szemmel láthatólag nem érinti kellemesen a kérdés és legszívesebben nem beszélne róla. Önkénytelenül is az az impresszióm, hogy valamik történnie kellett közöttük.

— Nem emlékszem már rá pontosan, — mondja kelleetlenül, — régen volt.

— Balázs Béla írta ugyebár a könyvben szereplő férj naplóját...

Tárcelmentlenül félbeszakít: — Ez nem így volt. A birtokunkba kerültek ezek a naplók és mi átdolgoztuk. Balázs Béla, hallom, filmnek dolgozik már csupán... Gondolom, nem nagyon tehetséges költő Balázs Béla...

Herceg Ferencet ismerem a magyar írók közül. Le is fordítottam dán nyelvre a „Kék róka”-ját. Apponyihoz is szívélyes barátság szábai fűznek és személyesen ismertem meg Tizza István. A magyar miniszterelnök sajtóközlemébe írt egy csaknem negy oldalos levelet hozzám, holott úgy tudom, híres volt arról, hogy senkinek nem írt sajtóközlemébe még csak magánlevelet sem.

Az író az órájára néz, amit nem lehet félreérteni. Még csak egy kérdés: — Mi a véleménye a cionizmusról?

(Palesztinába készül Karin Michaelis) — Sokat olvastam és hallottam róla. Egyike a mai kor legnemesebb nemzeti és általános emberi törekvéseinek. Azt hiszem, a cionizmus a leg tisztább színté, zise a zsidó élet szabadságtörekvéseinek, amelyeket már a próféták hirdettek volt.

Egy Nagyváradról elszármazott világhírű ékszerész levele szerint Oroszország nem adta el Románia értékeit, csak elrejtette azokat

(Oradea Nagyvárad, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy Nagyváradról elszármazott világhírű ékszerészől rendelkeztem érdekes levél érkezett ma családja-hoz. A levél írója Weisz Márton érmi-hályfalvai ékszerész husz évvel ezelőtt Párisba ment. Később nagy tekintélyre tett szert az ékszerészszakmában és Londonban, Párisban, valamint Brüsszelben is nagy ékszerüzleteket nyitott. Majd Franciaországban, Angolországban és Amerikában is létesített ékszerüzleteket, úgyhogy valóságos nemzetközi ékszerhá-lózatot létesített. Nagy bankok és tőke-esportok támogatásával résztvett a világ nagyobb ékszeraukcióján, ahol nagyértékű ékszeréket vásárolt össze. Ezáltal óriási vagyona tett szert, de azért szülőhazáját, Erdélyt nem felejtette el. Evekkel ez-clőtt hazajött és kibérelte a Félixfürdőt, amelyet világfürdővé átvarázsolva, roko-nai kezelésére bízta, 6 pedig visszautazott Párisba.

Amikor az orosz szovjétkormány meg-hírdette a cári család s főhercegek éksze-reinek árverését, Weisz kiment Orosz-országba. A szovjétkormány támogatásával felkereste Oroszország összes nevesebb városait és rengeteg ékszeri vásárolt össze-sze, így többek között a világ legnagyobb gyémántját, a Kohinort. Két héttel ezelőtt merint árverés volt Oroszországban. Weisz Nagyváradon élő rokonai most le-volet kaptak az ékszerészől, amelyben az ottani tapasztalatáról nem tesz említést, nehogy az orosz csekával kellemet-lensége legyen, annyit azonban közöl, hogy a Banca Nationala aranykészletét és főúri családok ékszeréit, amelyeket a román kormány 1916-ban a moszkvai Kremlbe biztonságba helyezett, nem ad-ták el, mint annak híre kelt. Az orosz szovjet urvanis várja, hogy Románia és Oroszország között megegyezés jöjjön lét-re és akkor hajlandó Romániának az oda-menekített értékeit kiadni.

azdag... nni?

sorsj... bőven... ennek... eremény... setben

millió

2 millió lei... 2 millió lei... 2 millió lei

70.000, 400.000, 90.000

57 millió Kc

5 huzás... r 15-én

Bratislava

szlovákia

400 lei, ...

szlovákia

szlovákia

szlovákia

szlovákia

szlovákia

szlovákia

szlovákia

A Malild-viz minden fűszer- és csemegeüzletben is kapható

INNEN-ONNAN

Mikor egy szobrot fölbontolnak. Most halt meg Londonban, nyolcvan esztendőskorában Cooksey Frigyes, a híres rézes és műtörténész.

Neve egy érdekes, főleg az igazalmás művészettörténeti vitához kapcsolódik, mely közte és Bode doktor között folyt le, aki akkoriban a berlini Frigyes császár-múzeum igazgatója volt.

Bode doktor 9250 font sterlingért vásárolt egy szobrot, mely Florát ábrázolta és általában Leonardo da Vincitől származik. Cooksey fölbontotta az egész művész világot, kijelentvén, hogy a szobrot semmire se Leonardo da Vinci készítette, hanem a tizenkilencedik század egy szerény szobrásza, Richard Cooke Lucas.

Igazolt polémia keletkezett, végül is Cooksey azt indítványozta, hogy furjanak a viasszszoborba egy lyukat s győződjék meg arról, hogy mivel van kitömve. Tudvalevő, hogy Lucas a szobrainak belsőjét olyan holmikkal és ruhadarabokkal töltötte ki, melyek éppen a kezébe estek. Egy alkalommal erre a célra valami régi mellényt használt föl.

A szobrot tényleg fölbonták, rést nyitottak rajta s egy gyapjutakaró forrányait leltek meg benne. 9 rézes állítását ekeppen igazolja a valóság.

III. Sándor cár visszatérése. Mióta a szovjet főnáll, állandóan rombolják a régi uralom emlékeit, melyek az oroszokat a multira emlékeztethetik. Az ócska-könyvesek boltjaikban, muzeumban olcsó pénzen vesztegetik a régi történelmi könyveket, de födelükre előzőleg gondosan lekaparják a cár arcképet, címerét. A forradalmi tömeg képeket éget el s ledönti a volt erőduralkodó szobraikat.

III. Sándor cár szobra Moszkvában a Szabadító Krisztus temploma mellett áll. Melynek aranykupolája a város fölé kék világítótorony gyanánt ragyog. Onkuscin szobrász az uralkodót díszes ruhájában mintázta meg, koronával a fején, jogarral kezében.

Tíz esztendővel ezelőtt a bolsevik tömeg képromboló düheben kötelel hurkolta a cár nyaka köré s a szobrot az öröm vad rivalgása közepette földre döntötte, darabokra törté.

Pusztán a gyönyörű szoboralpizat maradt ott, mely urali vörös márványból való.

Ez most meg is történik. Vajjon kinek a szobra kerül ide? Senki másé, mint III. Sándoré. Ugyan nem az, melyet izzé-porrá törték a forradalmárok, hanem annak a mása, gipszből és kartonból. Megismétlődik annak a jelenetnek a megismétlése, mely tíz esztendővel ezelőtt zajlott le, újra kötelel hurkolnak a cár nyaka köré s a tömeg diadal rivalgása közepette föllélik az alapzatra. Tudniillik egy filmváltat mozi darabot vesz föl az októberi forradalomról s a háttér csonka volna a cár szobra nélkül. Így tér vissza III. Sándor cár a bolsevik Oroszországba.

Az Yldiz halálára. A szultánok bukása után az Yldiz s az öt körülvevő park romlásnak indult. Elkerültek a fák, a sé tányokat elvadult bokrok, giz-gazok borították el, a bezárt termekben hulladozni kezdték a stukkók, az aranyozás megfeketedett.

Egy szép napon hosszas viták után elhatározták a törökök, hogy az Yldiz-ből játékbarlangot, báltermet csinálnak s elkeresztelték Yldiz-Montecarlora, Yldiz-kaszinóra. Harmine évre szóló szerződést kötöttek egy vállalkozó olasszal, aki

UI ÉKSZERÜZLET
FENYŐ HERMANN
óra és ékszer üzlet
Cluj. Piata Unirii 23
Dus raktár a legmodernebb óra ékszer és dísz tárgyakban.
Szőlő kiszolgálásért a cég rég jó hírneve
TELIF GARANCIÁT NYUJT.

a jövedelem arányában busás részt ad majd Konstantinápoly városának.

Eleinte a szultánok volt palotáját sűrűn látogatták az idegen diplomaták, törökök, örmények, pörgött a roulette golyócskaja, a cifra, villanyfénytől tündöklő termekben zenekar játszott, négerke énekeltek. A füst azur fellegeiben a cocktail erős illata párolgott. Táncot, játékot kipirult emberek járkáltak az egykori fenségek otthonában. Künn az előcsarnokban egy alacsony kereveten, mely a fal mellett futott, török nők üldögéltek kövören, éjszét szemekkel, mindnyájan hasonlítanak egymáshoz, mintha nővérek lettek volna.

Meg-meg jelent itt Abdul Hamid is, a vörös szultán. Már nem viselte jellegzetes fezt, európai ruhába bujt s hosszú pantallója verte lakkecipjét. Finom arcú kisértelen rémlett ebben az elegyes társaságban. Álldogált a roulette előtt, a

baccarat-asztalnál, mintha ennek a cecónak a végét lenné s valami bosszút tartogatna. A játékbarlang nem ment jól, az idegenek elhanyagolták, fáradságosnak tartották a folytonos odacsónakázást, meg a visszacsónakázást, inkább egyebütt mulattak. Most aztán a rendőrség bezáratta az Yldiz-Montecarlot.

Az öt öreg, császári herélt, aki mint kaszinószolgá teljesített itt szolgálatot, állás nélkül maradt...

A nemzeti parasztpárt felújítja a parlamentben a nagyváradi események vitáját

A kamara mai ülésén a liberálisok kijelentették, hogy továbbra is helyükön maradnak

(Bucuresti-Bukarest, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ülésén Savaanu elnökölt, aki tudomására hozza a kamarának, hogy az egyesült szekciókban megválasztották a Németországban a jövátelti számlára rendelt győztesek szállításának ügyében kiküldött parlamenti bizottság tagjait.

Joanilescu tiltakozik a fogarasi prefektus intézkedései ellen, aki a holnapi népgyűlést korlátozó rendszabályokat fogantatosított.

Dorrea körli a földosztásban részesült parasztek parcelláinak felmérését.

Joanilescu a petróleumvezeték kommercializálásának ügyében akar interpellálni. Kéri a vonatkozó iratokat.

P. Joanilescu felvilágosítást kér, mi igaz abból, hogy a határmenti vámhivatalokat magánosoknak adják koncesz-

zióul. Kérdezi továbbá az igazságügy-minisztert, mi lesz a lakbérlet törvényével.

Ezután áttértek a napirendre. Folytatják a pénzügyminisztérium szervezeti javaslatának a tárgyalását.

Georgescu előadó válaszol az ellenzék kritikáira, kifejti, hogy a kormány és a többség konstruktív munkát végez, míg az ellenzék képviselői agítálnak az országban. Az ellenzék el akarta halasztani ezt a vitát az ünnepek utánra abban a reményben, hogy távoznak a kormányról, most pedig kijelenti, hogy nem fogja respektálni ezt a törvényt. Ép így csináltak az alkotmánnyal, azután feleskütek rá a Stirben-kormányban. Ellenmondásokra mutat rá, amelyet Margaru, Porovici és Raduann között pénzügyi és gazdaság politikai kérdések-

ben fennállanak. Kétségbevonja a nemzeti parasztpárt közigazgatási kompetenciáját. Foglalkozik a javaslat gazdasági intézkedéseivel és az ez ellen felhozott érveket általánosan találja Taylor, Fayall és más ismert szaktekintélyek elveit alkalmazták. Izéri, hogy a tisztviselők sorsáról a liberális párt mindig gondoskodni fog. Az ellenzék követeli, hogy távozzunk, mi maradunk, mert bírjuk az alkotmányos tényezők bizalmát. Kéri a többséget, szavazza meg a javaslatot.

Bukarest, február 4. A „Cuvantul” értekezése szerint a nemzeti parasztpárt újból megvitja a nagyváradi események feletti vitát, kapcsolatban a díbehozott memorandumával és az abban felhozott vádakkal.

Csendörök oszlatták fel a szervezkedni akaró dohánygyári munkásokat

(Cluj-Koozvár, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány héttel ezelőtt mozgalom indult meg a kolozsvári dohánygyár munkásai között, melynek az volt a célja, hogy a gyár munkásait szervezetbe tömörítse. A dohánygyár igazgatósága ugyanis az utóbbi időben leszállította a munkások fizetését, ezzel szemben a munkaidő megnagyobbodott. A munkások hiába járultak egyenként és személyesen a gyár vezetői elé, fizetésemelés iránti kérésük eredménytelen maradt.

A kolozsvári szociáldemokrata szakszervezet felhívására, a dohánygyár munkásai tegnap összegyűltek a Palak-uccai épületben. Az ülésen, ahol a szervezkedéssel kapcsolatban megbeszéléseket folytassanak. A gyűlésre a szakszervezet meg előzőleg megszerezte az engedélyt s mikor az engedély megerősítése végett a szindikátus kerese Mihail rendőrprefektushoz került, a rendőrprefektus felhívta a szakszervezet vezetőjének figyelmét arra, hogy semmilyen körülmények között nem fogja engedélyezni, hogy ezekben a nehéz időkben a munkások sztrájkba lépjenek. A szaktanács vezetői ezzel azzal replikáltak, hogy a munkásság ragaszkodik azokhoz a jogokhoz, amelyeket a sztrájk és a szakszervezeti törvény megad számukra, továbbá, hogy azon esetben, ha ezeken a törvényeken belül konfliktus állna elő a munkások és a munkaadók között, a munkásság fenntartja magának a jogot arra, hogy a sztrájkot megkezdje.

A Palak-uccai otthonban delután négy órakor többszáz munkás gyűlt össze s már javában folyt a tanácskozás, amidőn hat óra felé a teremben megjelent 80-100 csendör élén s több rendőrszert kísérelében Mihail prefektus, aki a csendörökkel a terem egyik sarkába szorította a munkásokat. Ezután a gyűlésre adott engedélyt kérte s miután ezt átadták, kijelentette, hogy az nem érvényes, mivel azt nem a dohánygyári munkások, hanem a szindikátus számára adták ki. Hiába érveltek a szaktanács vezetői azzal, hogy a dohánygyári munkások ninesenek szer-

vezetbe tömörülve és így nem kérhették a gyűlés engedélyezését, erre csak a szindikátusnak mint jogi személynek volt joga. A prefektus azonban így sem akarta elismerni saját aláírásával ellátott engedélyt.

A rendőrszertek felírták az összes jelenlévő munkások nevét, majd Mihail rendőrprefektus rendelkezése Munteanu N., Ehrenfeld Béla és Bruder Ferenc szak-

szervezeti vezetőket az első kerületi kapitányságra kísérték, ahol jegyzőkönyvet vettek fel letartóztatásukról s csak dr. Lucian Sándor városi tanácsos, a szociáldemokrata párt ügyvezető intervenciója után bocsátották szabadlábra őket.

Ma délelőtt egy huszlagu munkásküldöttség kereste fel Mihail Tivadar polgármestert és Don Parlen prefektust, és hevesen tiltakoztak a gyűlés feloszlatása ellen. A munkásküldöttség ennek során kijelentette, hogy egy panasz fogask előterjeszteni a munkügyi minisztériumhoz, amelyben tiltakozni fognak a szakszervezeti törvény ötvenharmadik paragrafusának megsértése ellen.

Titulescu a tiránai szerződés elismerése ellenében állítólag támogatást kap Mussolininól az optánsperben

Briand és Titulescu a közlön-ügyet és a balkáni helyzet vitatták meg. Titulescu nem megy személyesen Londonba

Páris, febr. 4. A „Newyork Herald” Titulescu és Briand párisi találkozásával foglalkozva, megállapítja, hogy megbízható francia forrás szerint már az első megbeszélésen fontos problémák foglalkoztatják Briand és Titulescu között. Az első megbeszélésen Románia és Olaszország közeledésének következményei kerülnek szóba, Romániának Olaszországhoz való közeledésével állítólag elismerte a tiránai szerződést, amiért Olaszországtól biztosítást kapott arra, hogy az erdélyi magyar kérdésben és az optánsperben támogatást kap Olaszországtól.

Ezután Titulescu és Briand az új Balkán-helyzetet vitatták meg. Titulescu örvendezve állapította meg, hogy Briand támogatja a kisanant balkáni álláspontját.

Angol forrás szerint Titulescu eredeti tervétől eltérően, nem megy el személyesen Londonba, hanem Boerescu külügyi osztályfőnököt küldi el hozzá, aki már

megkezdte tárgyalásait William Tirellal, tájékoztatva Angliát Románia külpolitikájáról. Boerescunak az a feladata, hogy meggyőzze Angliát afelől, hogy Románia a nyugati hatalmakkal a leghelyesebb viszonyt kívánja fenntartani és hogy Anglia közvetlen minden egyes esetben, amikor Kelet Európában zavarok ütnek fel fejüket.

A „Daily Telegraph” informáló román diplomata kijelentette, hogy a szentgotthárdi incidens ügyében Románia jószáke sokkal mérsékeltabb Csehszlovákia és Jugoszlávia jegyzékétől.

Páris, február 4. A „Petit Parisien” Titulescu párisi látogatásával kapcsolatban azt írja, hogy Franciaország és Románia között elsősorban pénzügyi kérdések kerültek a tárgyalások során előtérbe. Briand és Titulescu találkozásánál a szentgotthárdi incidens ügyét Olaszország magatartását a Balkánnal szemben és az optáns-kérdést tárgyalták meg.

Egys felü

(Satu-M... K... z... munkban... rökben... városi... elő a szat... egyes buk... főkampán... eredmény... vették a... em... kife... Jelen... belügm... ros ügyei... márra ér...

né

(Berlin, 4. j... A... összeoml... egész hal... rendőrség... Paul Ber... kült, hogy... ajándékok... van azok... banküzet... ket az aj... rendőrség... man a l... mer leg... fiztek, va... ői hibása... életi emb... 40s konce... Nyomoz... azok ellen... és kelve... juk fordu... latról. Eze... burg nevi... witz. Sen... város ren...

Fel falu

(Cluj-K... Kelet tud... éves agg... kolozsvári... fel séggy... telve. Salaga... nyugod... szemébe... tem b... ság bizte... A terd... f... menter... ahol Sal... fevész... kolozsvá... A vár... szán Sal... titokz... meg. Elő... sem esés... f... de... után a... te, meg... délyt.

Az... A tem... mende... ben látta... r... A... vett s... az ördög... az ördög... vol az ö... g... plomba... akik fal... azzal fe... negyill...

Feloszlatják a szatmári városi tanácsot

Egyszerre két minisztériumi vezérfelügyelő kéri a tanács feloszlatását

(Satu-Mare-Szatmár, febr. 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két minisztériumi vezérfelügyelő munkában megértük, hogy bizonyos körökben mozgalom indult meg Szatmár városi tanácsának feloszlatására. Az akció a szatmári helyi lapokban, valamint egyes bukaresti lapokban megindult sajtókampánnyal vette kezdetét, amelynek eredményeképpen a parlamentben is szó esett a szatmári városi tanács ellen emelt kifordásokkal.

Jelentette az Uj Kelet, hogy Tomescu belügyminisztériumi vezérfelügyelő a város ügyeinek felülvizsgálására Szatmárra érkezett. Tomescu nyolc napon keresztül studiózta a város iródtit és a nyolc nap után, csütörtökön Starac belügyminisztériumi vezérfelügyelő is megérkezett. A két felügyelő két napig tartó együttes munka után a mai napon Ghelei László vármegyei prefektushoz benyújtották előterjesztésüket. Az előterjesztés négy gópi oldalra terjed, amelyben az inspektorok kifejtik vádjait és követelik a városi tanács azonnali összehívását és feloszlatását. A renklivüli tanácsulást a vezérfelügyelők feljelentése nyomán a szatmári polgármester már összehívta.

Perbe fogják a megbukott német szélhámos bank előkelő üzletszerzőit

(Berlin, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Paul Bergmann-féle bankház összeomlásával a bűnvádi feljelentések egész halmaza jön napról napra a berlini rendőrségre. A rendőrség letartóztatta Paul Bergmann feleségét, akiről kiderült, hogy az utóbbi évek során drága ajándékokkal halmozta el rokonait, nyilván azokból a pénzekből, amik férje banküzletébe befolytak. A rendőrség ezeket az ajándékokat máris lefoglalta. A rendőrség kinyomozta azt is, hogy Bergmann a bank-koncessziót nem szerezte meg legális úton és hogy úgy rendőrszék, valamint az iparhatóság tisztviselői hibásak abban, hogy a bűntett elkövető ember ismét hozzájusson ilyen fontos koncesszióhoz.

Nyomozást indítottak továbbá mind azok ellen, akik referenciákkal szolgáltak és kelvessz információkat adtak a hozzájuk fordulóknak a Bergmann-féle vállalatról. Ezek között említenek egy Hindenburg nevű országot, gróf Schwerin-Löwitz, Senewald titkos tanácsost és Altona városi rendőrigazgatóját, Barthot. Az elő

kelő üzletszerzőket perbe fogják fogni. Érdekes momentum a bűnpernek, hogy a rendőrség néhány héttel ezelőtt letartóztatta Johann Nesbor igazgatót Breslauban. Ez a Nesbor vezette a Paul Bergmann-cég breszlai fiókját és különböző csalások miatt tartóztatták le, amiket a berlini központ kárára követelt el Nesbor letartóztatásakor Bergmannék sulyosan kompromittáló vallomásokkal tett. A breszlai államügyészség mégsem indította meg ellenük az eljárást. Megállapították, hogy az üzleti könyvek nem vezették szabályszerűen, amiről külön eljárást tettek folyamatba.

A rendőrség Jakobi ügyész letartóztatása kapcsán kihallgatták a berlini svéd bank egyik igazgatóját, aki kijelentette, hogy az ügyész már néhány héttel azelőtt egymillió márkányi kölcsönt akart közvetíteni a Bergmann bankházához, noha jól tudta, hogy Bergmann bűntett elkövető, akit lombardjegyek hamisítása miatt két ízben is pörbe fogtak.

A károsítók száma elérte a kétezret.

Felmentettek egy földmivest, akit faluja azzal vádolt meg, hogy elűzte a feleségét az ördögnek

(Cluj-Kolozsvár, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Gőnyedéshatú, 76 éves agasztván állott ma délelőtt a kolozsvári ítélőtábla első tanácsa előtt, a férgyilkosság sulyos vádjával terhelve.

Salaganu Demeter, az ősz vádlott, nyugodtan, szinte fölényesen néz bírői szemébe. Látszik, hogy lelkiismerete nem hántja s szemében az ártatlanság biztos tudata csillámlik.

A tordai törvényszék annak idején felmentette a férgyilkosság vádját a Salaganu s az ügy csomóját a kolozsvári ítélőtábla elé.

A vádlott szerint, az elmúlt év tavaszán Salaganu 80 esztendőes felesége titokzatos körülmények között halt meg. Előzőleg, az öreg asszony teljesen egészséges volt; a halál hirtelen jött, de a háziorvos megvizsgálta s elűzte a természetes halált konstatálta, meg is adta a temetésre az engedélyt.

Az ördögnek adta el a feleségét

A temetés után a faluban különös dologmondák kelttek szárnyra. Többen látták az öreg Salaganu szellemét. A habonás falusi nép arról kezdett sütyögni, hogy Salaganu Demeter az ördöggel cimborál s a feleségét is az ördög parancsára fojtotta meg, mivel az öreg asszony túl sokat járt templomba. Később olvannak is akadtak, akik hallották, amint az agg Salaganu szálk fenyvegte meg a feleségét, hogy férgyilkolja. A falusiak gyanuja annál

inkább megerősödött, mivel az öreg ember felesége halála óta alig mozdult ki a házából. Zord, mogorva volt és került az emberekkel való találkozást. Kis házikójának ablakait darócruhákkal lefüggönyöztette s az ajtókat magára zárta.

A falusi szóbeszédből már-már határozott vád alakult ki Salaganu ellen s ezek a vádak eljutottak a közeli faluban székelő csendőrök fülébe is, akik megindították a vizsgálatot. Több petresti parasztdát és asszonyt hallgattak ki s ennek következtében letartóztatták Salaganut.

A kolozsvári ügyészség rendelkezése exhumálták Salaganu s a második orvosi vizsgálat ismételt megállapította, hogy természetes halállal halt ki s a halálesetnél nem játszott közre erőszék.

A tordai törvényszék a hivatalos orvosi vélemények alapján felmentette Salaganu Demetert.

Igen... Nem...

A táblán természetesen elfogadták a felmentő ítélet indokait s csurán az ügyészség kívánságára hallgatták ki a vádlott Salaganu.

— Tudja-e öreg, mivel van vádolva — kérdezték tőle.

— Az öreg csak nehezen felelt: igen.

— Hát megölte-e avagy nem a feleségét?

— Nem, válaszolta röviden Salaganu.

— Tudja-e, mit mondanak a többi falusiak?

— Tudom, böki ki a fogai között.

— Vallja be őszintén, igaz-e, amit a faluban beszélnek, igaz-e, hogy megölte a feleségét?

— És az öreg Salaganu egy erélyes erélyes nemmel tiltakozott a vád ellen.

A bíróság rövid tanácskozás után felmentő verdíktet hozott.

S az agg Salaganu a jelenlevő falusiak szurós tekintete alatt, csoszogó

léptekkel, meggörnyedve hagyta el a tárgyalótermet. Nem nézett senkinek a szemébe, nem köszönt vissza senkinek.

A petresti parasztlak azonban a jogerős felmentő ítélet ellenére is szentül meg vannak győződve arról, hogy Salaganu Demeter az ördöggel cimborál s annak adta el a feleségét. A falu végén levő rezoga házikót pedig messze elkerülik a jámbor parasztlak.

A munkanélküli kereskedősegéd drámája

Férgyilkosságot kísérelt meg egy munkanélküli kereskedősegéd felesége

(Bucuresti-Bukarest, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megrennő családi drama történt tegnap a fővárosban, amelynek oka a válságossá vált munkanélkülségben keresendő. Cioboata Nicolae átlasnélküli bukaresti kereskedősegéd már hónapok óta hiába próbált megélnihez jutni. Cioboata éveken keresztül üzletvezetője volt egy ismert bukaresti angró-üzletnek, azonban hosszas betegsége miatt ezt az állását elvesztette. Az a legnagyobb nyomorúságban élt s képtelen megkeresni annyit is, hogy feleségét és két gyermekét fenntartani tudja. Ezért természetesen állandó családi perpatvarok voltak Cioboata házában, aminek következménye a tegnap bekövetkezett véres tragédia volt.

A dráma

Tegnapelőtt este Cioboata elment egy ismerőséhez és nyomorúságáról panaszkodva, annak segítségét kérte. Az illető nagyobb csomaggal, amelyben ételnekül voltak és háromszor lej készpénzzel ajándékozta meg Ciobotát, aki hazament és miután családjával együtt megvacsoráztak, aludni tért. Reggel hét órakor két revolverdörrenés riasztotta fel álmából Ciobotát, aki rémülten ugrott ki ágyából. Az ágyval szemben feleségét pillantotta meg, aki kezében revolvért

tartott és két lövést adott le férjére. Mind a két golyó homlokán találta el, azonban a revolver olyan kiskaliberű volt, hogy a golyók csak miliméternyire tudtak a homlokba behatolni. Ugyanebben a pillanatban Ciobotáné halántékra akarta löni magát, de nem volt rá ideje, mert férje kicsavarta kezéből a revolvért és az ablakon keresztül az utcára dobta. Az őrtálló rendőr, hallva a revolverdörrenéseket, a helyszínre sietett, ahol a megsebesült Cioboata a következő szavakkal fogadta:

— Agyonlőtt a feleségem! — aztán ájultan esett össze.

A szerencsétlen embert kórházba szállították, ahol kimerálták homlokából a félig behatolt golyókat.

Az asszony vallomása

Cioboata az operáció után magához tért és minden veszélyen túl van. Kihallgatásakor a fentebb leírt módon tette meg vallomását, azonban merőben ellentétes és fantasztikus dolgokat mesélt az asszony, aki azt állítja, hogy férje akarta őt agyonlőni, előbb azonban öngyilkosságot követett el. Az asszonyt, aki úgy látszik, régi gyűlöletnek aótt kifejezést a két revolvergolyóban, férgyilkosság vádjával a bukaresti ügyészség fogházába szállították.

Lupas volt miniszter azzal védekeznek, hogy alantasai visszaéltek naivitásával

A volt miniszter szabadságának ideje alatt írta alá az üzleti kötést

(Bucuresti-Bukarest, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nap óta újra napirendre került Lupas volt közegészségügyi miniszter hirtelen gyogyoszeres orvosi műszerrendelési panamája. Az Avereseu kormány bukása után az összes lapok, pártállásra való különbség nélkül, kolumnás cikkekből támadták Lupas közegészségügyi minisztert, aki csaknem 500 millió lejért a fölösleges és hasznavehetetlen orvosi műszerek egész ténkelegét rendelte meg. A lapok kollektív támadásának hatása alatt a kormány végül is parlamenti vizsgáló bizottságot küldött ki, amely napok óta folytatja a vizsgálatot.

Tekintettel arra, hogy Incheule, jelenlegi közegészségügyi miniszter a fővárosból távol van, a parlament, bizottság eddig csupán az előzetes vizsgálatot ejtette meg. Az eddigi vizsgálat során kiderült, hogy

Lupas miniszter az üzleti vállalkozásai alatt írt alá az üzleti kötést

A közegészségügyi minisztériumot akkor Goga volt belügyminiszter vezette, akit a kormány megbízott Lupas helyettesítésével. Az üzletkötés néhány hónapja, akik tudva azt, hogy a kormány napjai meg vannak számlálva, siettem akarták az üzlet effektuálását — Gogához nyújtották be az iratokat aláírás vegett, aki azonban nem merde egy félházas kifejezést jelentő aktáért a felelősséget vállalni.

Ezért a közegészségügyi minisztérium egyik igazgatóját Kolozsvárra küldték, ahol a szabadságának ideje alatt írta alá az iratokat, annak ellenére, hogy ehhez szabadságának ideje alatt joga nem volt.

Bizonyos körökben, ahol Lupas volt miniszter szimpátiának örvend, úgy állítják be az esetet, hogy Lupas csak naivitásának lett áldozata és játékszer volt néhány falánk üzletvádlás kezében. Most — mondják az említett körökben — Lupas hiszemri, hogy inkorrekt üzleteket bonvolítottak le az ő nevében s el van szánva arra, hogy az igazságszolgáltatás fórumán előtt mindent elmond.

Még attól is függően, hogy ez kiket fon az újonnan kinevezett miniszter sulyosan kompromittálta.

Lupas nyilatkozatai előreláthatólag szenzációk lesznek. A volt miniszter megtagadja azokat, akik hasznát akarták huzni naivitásából, mert — amint ezt az egyik bukaresti lap guvosan megjegyzi. — jobbnak látja naivnak mutatni magát, semhogy beismerje a panamában való részvételét.

Butorbevásárlók figyelmébe!

Butorszükségleteinek beszerezése előtt okvetlen tekintse meg

FISCHER ALBERT

bi. toronyházát

Cluj, Cal. Reg. Ferd. 61

"FRANCO-ROMANI"

BIZTOSITO

sorshuzással kapcsolatos

életbiztosításai

a legolcsóbbak a legkomolyabbak a legjobbakk

ÖVSI VIZSGÁLT MŰKÖI

Kérem sürgősen díjat és prospectust. — keresetnek helye, vidéki ügynökök. Biztos existencia

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes e déyi és bánási zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Maion Erwin. Felelős szerkesztő: János Veres. Az Uj Kelet csak a közérdeket szolgálja meg.

— Lemondott a görög kormány. Athénből jelentik: A jelenlegi kormány beadta lemondását. Uj kormány alakítására Kafandrisz, az ismert liberális vezér kapott megbízást, aki a régi kabinetben a pénzügyminiszeri tisztséget viselte.

— A régi Gutenberg Dal- és Zeneegylet a már háromszor elmaradt műsoros mulatagát február 11-én, szombaton este 8 órai kezdettel tartja meg az Értelmünk-Ottthon összes termében (Str. Váci No. 7. Patakvécs). A már kibocsátott meghívók érvényesek.

K. fűtőkönyveket minden szobában Lej 485
BLATT áruház, Cluj

— A százéves Verne Gyula. Február 8-ikára nagy ünnepségeket terveznek Franciaországban Verne Gyula születésének századik évfordulója alkalmából. Az ünnepségek a nagy kalandregényíró szülővárosában, Nantesben fognak lezajlani. Ez az ünnepség az ezévből lezárt centennáriumnak sorában van olyan jelentős és kimagasló, hogy az egész világ figyelmét ráterelődjék, annak ellenére, hogy Jules Verne nem volt a szó akadémikus értelmében vélt litterátor s történelmi inkább a serdülő ifjúság szórakoztatására íródik. Am ezekben az ifjúsági regényekben egy csodálatos intuíciójú művész fantáziája ölelkezett egy roppant nagy tudású tudós éleslátásával, aki kalandos regényekben számos olyan találmány megszületését látta meg, amelyek az ő működésének idejében még a fantasztikumok világába tartoztak. A „Hódító Robur” című művében a repülőgépet ábrázolta s a tenger alatti járó hajó gondolatát már akkor megírta, amikor talán a technikusok nem is gondoltak ennek megvalósítására. Mindezt pedig a francia nyelv fordulatossá zengzetességével, a kaland-

Belföld-külföld legnagyobb sikerű zene-számait tartalmazza az új

Moravetz Album 1928

43 román zenemű 175 lejt. Mindenütt kapható

Az elemi erővel kitört indiai forrongás következtében az angol bizottság kénytelen volt elutazni Indiából

London, február 4. Kalkuttában és Bombayban a forradalmi jellegű zavargásokban némi szünet állott be, ami annak tudható be, hogy az autonómia tanácskozására kiküldött angol bizottság vi szantazott Londonba. Madrasban és Kalkuttában a forrongás elementáris erővel lángolt fel. Az uccai harcoknak két halottja és 17 sebesültje van. Kalkuttában a sebesültek száma hatvanra rug. Száz egyént a rendőrség letartóztatott. Az ind-nacionalisták az összes városokban sztrájkra lázítottak. Macdonald a forrongások ügyében nyílt levelet intézett a nacionalistákhoz, amelyben elítéli mozgólódásukat és azt, hogy bojkott alá veték Angliát.

regények lélegzetelállító romantizmusával vázolta fel, csaknem 50 kötetnyi műveiben. Kétségtelen, hogy a világ minden részében élő ifjúságnak felkelt ezek a regények különös ambíciókkal töltötték meg, ezzel szemben az is igaz, hogy nagyon sok serdülő kamazs életében a kaland-termeszetet alakították ki. Itői működés a francia irodalomban a Camille Flammarionéhoz hasonlítható, aki utóbbi csak pozitív tudásban és fantáziájának intenzitásában múlta felül a nantesi romancéert. Jules Verne művei ma is a közériskolai ifjúság legkedveltebb olvasmányai közé tartoznak, de a felnőttek között is számosan vannak, akik különös előszeretettel veszik kezükbe ezeket a műveket. Művek hallatánl szórakoztatók, a mesemondás páratlan készségével megírta s ezenfelül nagy lexikális tudásanyagot ölelnek fel, a legérdezősebb történelmi, a legérdezősebb francia könnvéség keretében. Jules Verne ünneplése épp olyan érthető tehát, mint Franciaország bármely nagy írójának ünneplése volna, mert hiszen az ő művei épp egy megnyilatkozási és jelenségei a francia életrésznek, mint akár Balzac, Flaubert vagy France alkotásai. Ezeketől csak annyiban különböznek, hogy kissé több kapcsolatot volt és van a mindennapi élettel s a közélettel az az életével, amelyek az egyszerűbb emberek s így általában a közemberek lelkeire, jellemeire szellemi megnyilatkozáshoz közelebb állanak.

— Eltűnt, mert félt az intótól. Nagyváradról jelentik: Berics István, a nagyszalontai liceum negyedik osztályos tanulója, a bírólól fűtővezető fia, néhány nappal ezelőtt, afelelti házatában, hogy eltűnt kanott, eltűnt lakásáról. A rendőrség bevezette a nyomozást.

Angol nyelvű férfi és női Lej 590
BLATT áruház, Cluj

* Hugo Viktor összes regényeinek és elbeszéléseinek új kiadása. Christensen és társa (Gutenberg könyvkiadó-vállalat, Budapest IV. Váci-ucca 17.), a minden oldalról hozzáintézett kérésnek engedve, elhatározta, hogy Dumas és Dickens regényei, valamint Brecht „Tierleben” című világhírű műveinek sorozatos kiadása mellett, mint 4-ik sorozatot, Hugo Viktor összes regényeit és elbeszéléseit is olcsó és mindamellett díszes kiadásban és irodalmi színvonalon tartott fordításban, amely Schöpplin, Karinth, Szini Gyula és a legjobb magyar fordítók munkáját dicséri, képei pedig Prihoda István művészetéről taruskodnak, juttatja el a magyar olvasóközönség kezébe. A Gutenberg cég ezzel a vállalkozásával is, eredeti célközönségét képezi, a klasszikus írók remekműveit akarja könnyen hozzáférhetővé tenni a magyar közönség számára, amely eddigi kiadományait is olv példátlan pártfogásban részesítette. Aki a mai napokban megjelent hirdetészelvényét kivágja és a fentebbi címre, a kiadóhivatalnak beküldi, annak, a hirdetésben feltüntetett feltételek mellett, ezeket a műveket is ingyen küldik meg.

Szabokellékek
1 tál s hozzávaló 6 forintból 498 L.
acc. Carol Neumann-ai Cluj,
Reg. M. 10 Amitie rendszer

— Az eleven regényhős becsültséértéért heperelte a regényíró. Beregszászról jelentik: Nagy port vert fel Tamás Mihály beregszászi írónak „Szép Angéla háza” című regénye, amely „A Reggel” című poszonyi napilap tavaly husvétli számában jelent meg. Ennek a regénynek egyes részleteit Beregszászon élő emberek magukra vonatkoztatták, többek között egy Nánási Gyula nevű bádogosmester is, aki magára vélt ismerni a regény egyik alakjában, akit szintén Nánásinak nevezett el az író. Nánási Gyula emiatt becsültséértéért perit indított Tamás Mihály ellen. Az érdekes pert most tárgyalta a beregszászi törvényszék. Tamás Mihály előadta, hogy nem érzi magát hübnak. Ő, mint regényíró, a magyar falu életét írta le ebben a regényben és tagadja, hogy a regényhős Nánási nevű szereplője azonos lenne a főmágnánál Nánási Gyulával. Nánási Gyula előadta, hogy az írónak a regényben közölt személyleírása teljesen ráillik, azonfelül a regényben való megismerése valóban is érinti őt, mert a regény megírása óta semmiféle bádogosmunkát nem kap a református egyháztól. Néhány tanu kihallgatása után a főmágnánál jogi képviselője, Friedmann dr., súlyos büntetést és anyagi kártérítést kért. Tamás Mihály védője, Strausmann József dr., kérte a bíróságot, hogy ne csináljon ebből az ügyből egy második majomörít és védje meg az írói szabadságot. A bíróság Tamás Mihályt sajtó után elfogott becsültséértéért vétéséért 400 korona fő- és 100 korona mellékkiutetésre, valamint az összes költségek megtérítésére ítélte. Anyagi kártérítési igényével Nánási Gyulát a bíróság elutasította.

— Egy budapesti kerékpáros fűtőra vert egy rendőt. Budapestről jelentik: A Hódos-uccában egy kerékpáros egy szolgálatból hazatérő rendőt ütött el s mikor ez igazoltni akarta őt, úgy

Selyem fűtőkönyve minden szobában Lej 98
BLATT áruház, Cluj

az arcába ütött a rendőrnek, hogy az eszméletlenül a földre rogyott. Az uccanére meg akarta fűkezni a biciklistát, aki azonban a rendőr kardját kiluzta és azzal a közönség felé sujtott, majd sikerült elmenekülnie. A rendőrség megállapította, hogy a tettes Bukovics József szállítómunkás volt, akit ma letartóztattak. Beismerte, hogy azonos a tettescel.

— Százézer dollár gyűlt össze a sztambuli orosz menekültek áthelyezésére. Genéből jelentik: A nemzetközi munkaügyi hivatal Amerikából arról értesül, hogy a sztambuli orosz menekültek

A SZENT ROKUS lábsó

A Szt. Rókus lábsóból egy csekély mennyiséget meleg lábvizben feloldunk, nyervek ezáltal oxigénnel telített vizet, mely csodálatosan jótékony hatást gyakorol a fájós lábra, megszünteti a kinezásokat, melyeket a cipő szorítása okoz. — Megszünteti a fagyásból származó viszketőséget. — Hosszabb áztatás megpuhítja a tyukszemet és bőrkeményedéseket elannyira, hogy azok kés vagy heretva nélkül eltávolíthatók.

Egészen biztos, hogy a Szt. Rókus lábsó a legelhanyagoltabb lábat is ujja alakítja, annyira, hogy a szűk, sőt új cipő olyan kényelmes lesz, mintha éve-kig hordta volna. Járkálhat, amennyit akar, állhat egy helyben órákig, a fáradtság vagy fájdalom legcsekélyebb jele nélkül.

Ára 45 lej. Kapható minden gyógyszerárban. Ha nem kapná, forduljon a főlerakathoz: Rozsnyay gyógyszerár, Arad.

Eredeti csakis zöld csomagolásban!

kültek más országba való áthelyezése céljaira százezer dollárt gyűjtöttek össze. A török kormány hangsúlyozottan követelte, hogy az orosz menekültek még a múlt év augusztusától kezdődően el Törökországot. A munkaügyi hivatal kérelmére ezt a határidőt meghosszabbították. A százezer dollár elegendő lesz az emberbaráti feladat megvalósítására.

Küldje be
a legkisebb és a hozzá tartozó fényképét
és ingyen kérés nélkül a legújabb és legújabb fényképet, ha vásárlás esetén egy hónapot belül a 3000 lejt.
SIPÓS
Cluj, Cs. Ra. Regele Ferdinand No. 8.
ha isnya, csipke- és fűtő láda és etc

— Elfoglalt a bambergi rablőgyilkos postarabót. Bambergből jelentik: Ma délelőtti sikerült elfogni Heia nevű hírhedt postarabót, aki több rablőgyilkosságot is elkövetett és aki utáiban állott, azt könyörtelenül leölte. Mikor a rendőr letartóztatta, csodálatosképpen ellenkezés nélkül megadta magát. Teljesen ki volt éhezve s bevallotta, hogy azonos a keresett rablőgyilkossal.

— A székelyföldi bankuzsora. Negyedmilliót ér Inczedy-Jocksmann banya: Hollósi Andor, Weisz Fülöp és Hargitay Bertalan egy kedves barkesaládi történetben; Szeftmann Pál osztrák konzul lesz; Varjasy Lajos dr. Fiszabadt a fogházból és Jubos Gyulánét gardirozza Bukarestben. A nyájas olvasó meghalt és 200 lejt hagyott egy viságiróra és más cikkek teszik kaphatósá az „Erdélyi Futárt”. Székelyi Koss Endre lapját. Az „Erdélyi Futár” címe: Cluj, Bocskay-tér 9. Matatvány-számot küld a kiadóhivatal.

Kézimunka
Göböl, köllő, stb. anyagok és formák a legolcsóbbak Succ Carol Neumann-ai, Reg. M. 10 Cluj Amitie rendszer

Pfusch kabátok gőzölése, szörmebundák tisztítása legolcsóbb CZINK-nél, Cluj

ROKUS
SÓ

sóból egy csekély
lábvízben felol-
tal oxigén-tel telített
atosan jótékony ha-
s lábra, megszünteti
ket a cipő szorítása
ti a fagyásból szár-
t. — Hosszabb át-
tyukszemet és hő-
annvira, hogy azok
éltől eltávolíthatók.
hogy a Szt. Rókus
jobb lábát is ujja
ogy a szűk, sőt új
es lesz, mintha éve-
lárkálhat, amennyit
lyben örökje, a fi-
lom legcsekélyebb

ató minden gvógy-
h kapná, forduljon a
nyay gyógyszerár.

ld csomagolásban!

ha való áthelyezése
dollárt gyűjtöttek
mány hangsúlyozot-
az orosz menekül-
aressztráció hágy-
ot. A munkügyi hit-
t a határát meg-
százezer dollár ele-
rbarát! feladat meg-

je be

o hozzájáruló a

répét

ró a g: 57. 57cm

l, hi vásárlási el-

betűt a 3111 lelt.

S

e Ferdinand No 8.

és 18 l'd a 112 etc

amberei rablőgyilkos

ergből jele tik: Ma

logni Hein nevű hir-

atá több rablőgyil-

etett és aki utában

ciéntül kötötte. Mikor

ttá, csodálat skéren

mezárta magát. Tel-

e s bevallotta, hogy

rablőgyilkossal.

Bankuzsora, Ne-

Inozédy-Jacksmann

dor, Weisz Fülön és

egy kedves bark-

nt: Szchmann Pál

z, Varhny Lajos dr.

izből és Jubos Gyú-

ukárestben. A nyá-

és 200 lelt hagvott

más cikkek teszik

vi Futár". Szérvényi

Az „Erdélyi Futár”

v-tér 9. Mutatvány-

dóhivatal.

munka

nyavok és fon lak

la-ol Neumann-

l) Amitté ren'szer

nebundák

né!, Cluj

A
'GOODYEAR'
márka - nagy
tartósságot
jelent
GOODYEAR

2-27-9

A "GOODYEAR" művek vezérképeselele:
Sapattino & Marculescu

Bukarest, Cal. Victoriei 20.

Fas.
MACCA
L. G.

KÁROLY és ANNA

Írta: Leonhard Frank

— KIS REGÉNY —

Fordította: Gaál Gábor

Károly, a második emeleten, a zárt ablak mögött állt, mozdulatlanul mint a fogoly, aki a várakozást tanulja.

— És ha az utad mindent darabokra tör, ha hazatér és látja ezt a históriát velünk? — kérdezte a szerelő a szomszéd szobában.

Az udvar egyik sarkában sápadt és féltékenyen, golyvás gyerekek, rongyos asszonyok és ingre vetkőzött férfiak gyűltek: valamennyi fakó arccal. Valami éhezéstől legyöngyült öreg embert, aki hirtelen rosszul lett, vittek ki a levegőre.

Pontosan az udvar közepén egy izmos fiatal munkás állt az újjászok támadó állásában, felső testét szinte félkörökben hátravetve. Az új szolgálatból készített botot, mely másfél méter hosszú volt és szinte teljesen egyenes, ha nem volt megfeszítve, teljes erejével fejköré hajlította össze. A nyíl szerepét helyettesítve, nádvékony acélszalag csészen surrant felé a napos ég szabadságába, majd ragyogva és lassan megfordult maga körül s ismét lesurrogott az udvar sivar füstöségébe. Erős és nyugtalan kezek számára veszélyes játék, mely magát a játékot is súlyosan megsebezheti ütéseivel.

Többször egymástól megisméltette lödözését a fiatal munkás. A szürke, sivar csoport összeszorulva a sarokban felfelé nézett. Még az eléhezett öreg ember is nyíl után tekintett.

A kerékpáresengő az ablakhoz hívta Előt:

— Anna néni látogatást kapott. Ott lent áll... Hogy ebédeljél?

— Na igen, — sárga répa...

— Ah, — répacska...

Kevészel ezután, szívesen kiöltözve, egymásba karolva azon az országúton illogtak, amelyen hetekkel ezelőtt „be-vándorolt” Károly. Mind a kettőnek hosszú, vadrólk nélküli pinaszarlába volt a lábukba hirtelen-zöld szalag volt fonva, mely libeggett lábukon.

Mária is lenézett. Károly még mindig mozdulatlanul állt az ablaknál.

— Mégis kicsoda a látogató? ... Mened?

Anna hallgatása vállomással lett. Emellett izgatott és komoly volt. Így is létezett Máriától.

Odafönt volt tehát egy férfi, ha le-jött Máriától. És ez a férfi korántsem volt közönyös számára. Hisz egy olyan óra, mint amió az első reggel régtörtént köztük, közel viszi az embert. Nagyon közel. Az ilyen óra köt. Volt valaki, ha belépett. És ez nagyon jó volt. Nem oly merev és üres, mint azelőtt... Hát él még tulajdonképpen az ura? Károly ugyan azt mondja, hogy ő az. És olyan hangon, amit már szinte el kell hinni. Erről a számar-ágról azonban le kell szoknia. Neki kell leszoktatnia róla.

Nos, — és ha él még az ura? Mi történik akkor? Igen... ha még él? ... Hiszen akkor ez az egész kéntelenség. Teljesen lehetetlen. Minden további nélkül nem megy az ember egyik férfitől a másikhoz. Ez mégsem ilyen egyszerű... Csak a szemre kell csak gondolni, ahogy néz. A nagy és hi kezdire. És a bizalomra, amivel viseltetik iránta. Hisz el van dugva nála. Ez igaz. El van dugva, — ez feltétlenül igaz.

— Meghetünk sétálni, ha van kedve.

— Igen, — mondotta Károly és végig nézett önmagán.

— Felvehetl az uram egyik fehér gallérját, ha akarja.

— Nem akarok egyáltalán semmit se.

Csak engem, — engem akar tőle.

— Hisz maga azt mondta, hogy él még. És mégis felsőül akar venni.

— Ez is teljesen mindegy volna, — mondta sötét tekintettel. És hirtelen, minden átmenet nélkül, olyan hangon,

hogy Anna kihallotta belőle, hogy még távolléte alatt gondolt erre és hátrázta el mondani:

— A kereskedőnek, aki a függönyöket aknáította egész picike kis bajszkájával, — ilyen picit, — a homlokán még két folt, ha tudni akarod. Akkoriban erre még külön figyelmeztettek.

A türelmetlenség egy heves mozdulattal jarta át Annát:

— Fogalmam sincs, hogy honnan veszi ezeket. Haragszom magára... Gyűlöletes, amit csinál. Gyűlöletes!

Károly oly kétségbeesett tehetetlenséggel meredezett meg, amit csak az az ember érezhet, akivel a legsúlyosabb igazságtalanság történt.

A két ember megállástáskor a városnapi sétálók, akik jöttek-mentek unalmukban, már pillanatra felélenköltek. Anna szeliden és erősen és szépen ment magos csinosítván, mellette pedig a sötét és vadóc lezény, gallér nélkül, mint a félig eltakart szén tűze — csillogva.

A város felé mentek. Először mentek ki együtt. Micsoda beteljesedés volt ez számára, aki féltve ment érte gyalog, erdőköz és országutakon kevesztül, mindig felé! S most vele megy?

Károly pár lépést hátra maradt. Látni akarta, amint Anna megy. S most visszatért az a vízió, amit a pusztában látott. Síma, barnás színű ruhában, mely szorosan öntött körül a testét, jelent meg Anna, halottan hasonlatosan, ki a szeretőnek még egyszer megjelent, selym nélkül vándorolva a megszokott uton a fák alatt. Károly az érzelmek közvetlen feltörésének hovázóit egész elsápadt.

— És ha én még kétféle várom! — gondolta Károly; pedig nem akart egy percig se várni.

Míg Anna hátrafordult öcs tekintetével s a böles mérséklés belső gazdagságával szívében, néki is az a levegőzések özöne támadt hirtelen, hogy már egyszer fordult így és ugyanebben az érzelmi állapotban a férfi felé.

— Mégis lehetséges...

A férfi könnyen kitalálta a mondat elhallgatott felét. Hisz egész lényét és akaratát szakadatlanul ez a pont környékezte.

— Már pedig ez úgy van...

— ... hogy egyszer már mentem itt veled?

Abba a fásorba kanyarodtak be — a férfi víziójának fásorába, — mely a külvárosi övezetből a város felé.

— Gyorsan este itt jelentél meg a fák alatt. Rám vártál.

Ezt nem mesélte el Károlynak Richárd. De kellett, hogy igaz legyen. Ő várakozni látta Annát. Ez a vízió az igazság volt számára s ezért elmondta Annának.

Anna, teste hallatlan, mely a férfihez közelébe volt, valami feloldó melegéget érzett. Az akadályt képező valódságok eltűntek. A lehetséges dolgok törtek ki az élet felszínére s a kétféle érzéslánc összecsanótt.

Anna nem gondolkodott. Hitt abban, amit érzett. S hogy a végre édességet még egyszer megízlelhesse, érzéseit ismét szavakba kellett foglalni s újra kimondani a nevet. S ezért azt mondta a férfinek:

— Richárd!

Károly pedig bezárta a mágius kört és egyszerűen ezt mondta:

— Szeretlek.

Igy mentek.

— És a gyerek? Akarod most? Egyet? ...

S ahogy a nő ajkai nyitak felé, oly elmulandóan zárultak össze a szempillák. Pedig tartózkodó természetű volt.

A férfi még egyszer kérdezte, most már bele az alkaiba. S Anna néma válszával mélyen megnyugtató szívvel lenézett a férfi női asszonya mellett a keré vendégébe.

Nem lépte már egyszer át mint gyerekek azt a küszöböt? Amikor a vendéglős lánya, Anna, karjaival a nyaka körül, a fejcs poharat eléje tolta.

Ahogy teljesen szeparálva voltak, egyedül a kert félreeső helyén egy fa alatt, egy ideig még olyan közel voltak egymáshoz, mintha az élet nem vezetne volna össze soha Annát Richárdal, mintha a milliárdforintok tevékeny véletlen, mely a sorsot meghatározó élettévedésekhez az ajtókat nyitogattja, teljességgel le lett volna győzve két szív ereje és vágyódása által...

Csak egy szomszédos asztalnál letelepedő munkásalad mozgódásával. — az asszony, még állva, kicsomagolta a magukkal hozott kenyeret, a négy pedig, orruk alig érte el az asztalt, gyerekek pedig, orruk alig érte el az asztalt, mint az éhes madárfiókák, ha megjelenik anyjuk a fészek peremén, elkezdtek visítani, csak ekkor lépett közejük ismét a külvilág.

Anna elkezdett ismét gondolkodni. Mert a szerencse, szeretni, mely ezek közül egyet ér, őt találta el. Őt találta el a forrásaiban kifürkészhetetlen abszolút muszáj, mely független minden életkörülménytől, külvilágtól, jellemétől s a másik egyes tulajdonságaitól; amely itt van vagy nincs; amely olyan nehéz, mint az ólom és olyan súlytalan, mint az illat; kisebb, mint egy atom és nagyobb, mint a világ, amely felemeli a boldogságha azt, akét elér és a szögyenbe taszít, hogy még egy patkány is irigyléremelőbb. A kifürkészhetetlen titok nyit ki most benne.

A rezeshanda nyolc órákor kezdődött. A kerthelyiség már tele volt. Ide pontos emberek jártak. Károly észrevette a közölköket illék pillantásait. Am a kettőjük közötti viszony már a kölcsönös hatás lemelebb jelei között folyt le. Károly az összes stádiumokat érintetlenül haladta túl, még azt a stádiumot is, amikor a férfi büszke arra, hogy egy kíváncsi asszonnyal mutatkozhat. A külvilág semmiféle jelenségnek formájával itt nem tudott hatással lenni. A kettő, hirtelvé az élet nyüzsgéseivel, kizárólag egymás ellen küzdött, sebeket osztva s egy tekintettel a sebeket újra begyógyítva.

Egy picit öreg emberke, kortól minden egyenes szögé hajlítva, asztalról-asztalra úgy lebegett gyermek léggömböcskék zöldkék-piros fellege alatt, mint egy fekete gondola.

Visszafelé a fásoron keresztül mentek, ahol még állott a délutáni élményük. Mind a ketten arra gondoltak. Lassan és hallgatva mentek, mint két ember, akik egymáshoz tartoznak.

Anna védekezett. Mert mindez megint nagyon gyorsan jött. Amikor ismét semmi sincs tisztázva. És a sötétség visszatért. Valami érzés azonban ellenállhatatlan és éles erővel ismét beléje vált, aminek az érdekében egy pillanat alatt viharosan késznek érezte magát arra, hogy mindent ellágyon Károlynak.

Mikor a kapu alá befordultak, a két fecske suttogva dugta össze a fejét. Arcuk és karuk beáztak a napon. Most Elfin volt a sárga, Almán pedig a kék

A Macskafej-Szappan

A marseilli

C. FERRIER & CIE

cégi külön gyártmánya

elismerve a világ legjobb szappana.

Minden darab szappannal rajta van a macskafej mint tenebb a ház és a gyárak neve:

C. FERRIER & CIE.

in Marseille

Mindenütt kapható

Övökodjunk utánzatoktól!

A ruhát a tavon cserélték ki.

— Szerencséje van Anna asszony; ehhez gratulálni kell — mondta a lépcsőházban egy férfi és közben ment lefelé.

— Néha elő kell annak is fordulni, hogy visszajön olyan is, akiről azt mondták, hogy elesett. De ez azért mégis ritkaság.

— Mi már tegnap este tudtuk. — kiáltotta Elfi hangosan.

— Kitől? — kérdezte a férfi, aki egy emelettel más lejjebb volt és Anna hallotta a választ:

— A Böschtől. Ez egy öreg ember volt, aki mindennél tudott, ami a háromudvaros házban történt és mindenek eibeszélt.

Na és most? — gondolta Anna. Ekkor azonban hirtelen a barátjáné, Mária ölelte át könnytől nedves orcával. — Mért nem mondtad fel nekem? Már az egész ház tudja. Csak én nem! Szép kis titkolódzó vagy! Látni akarom... Richard ur, okvetlenül kell azonnal látnom. A lépcsőházban sötét volt. „Na és most?”

— Hogy örülök!

Tulajdonképpen Anna is örült. „Ilyen sűrűs boldogság”, — gondolta. „Ilyen selyes”. Gőnyedt alatta, amint az ajtóhoz lépett és kinyitotta és világosságot gyújtott.

Mondhatta volna, hogy Károly nem az ura; hogy szeretőt tart. A titkolódzásnak nincs semmi értelme. Hogy asszonyoknak, akiknek az ura harciénen van, teljes nyíltsággal viszonyt folytatnak másokkal, az a háromudvaros ház lakói előtt magától értetődő volt.

(Folyt. köv.)

Veszek házakat
Németországban

Itt meg lehet látni „Schwartzkopf” német házi szappant is. Mór Rimóczi szállásai alatt Cluj, pályaudvarral szemben. Telefon 864. Üzenetelm. „Probrute”

Ursus-sör
Ursus Extra-sör
Hercules-sör
a legjobb sörmárkák

Ursus-Sörgyár Rt., Cluj
(Monosior)

SZERKESZ
Cluj, S
Ejelen
ELŐZET
Egyes
Nagyv
Egy h
XI evfo
1926.
5

Jasi
Ezajlott
nere” az
to akciój
koronáj
sines eth
garasi ne
násnak a
lobb vezet
sen felsz
Pogaras ut
lyi, regnt
jon majd
De mi lesz
Csodák
a a pótló
tok csoda
akar lenn
mno gyózi
arra, hogy
győzőn A
gal szent
Mama azt
romlás ör
got. Brata
győződés
lenkezőleg
menlik az
postulacsi
fasi oron
netozel pa
otogok?
Egy kett
oá idezhet
1 A kol
hatarozas
nem tudja
Remond
2 A pa
a koron
3 A leg
a kiraly
megvonta
esetlen se
4 Forra
erőszakal
lyetöl
Lassuk
mihát a
buklato a
szekitak
lavozni h
szolas, va
Bratagut
6, meg pe
az ország
estelasege
le a ur t
tünknek,
helyzethe
leszavazze
ugy van
vezető kö
már önn
vagy me
Olyan sz
napos jelt
többség
egy koal
nőtlunk k
ellentmon
sége van
Jön
LI
Schnd